

บุญกฐิน

หลังวันออกพรรษาเป็นเวลา ๑ เดือนเต็ม คือ ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ เป็นช่วงที่เรียกว่า “เทศกาลบุญกฐิน”

คัมภีร์พระวินัยปิฎก เล่มที่ ๕ ว่าด้วยกฐินชั้นธกะ บันทึกเรื่องราวไว้ว่า

ครั้งหนึ่ง พระภิกษุชาวเมืองปาฐะยะ ประมาณ ๓๐ รูป เป็นผู้ถือธุดงค์อย่างเคร่งครัด มีความประสงค์จะเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงพากันเดินทางไปยังเมืองสาวัตถี แต่พอไประหว่างทางถึงเมืองสาเกต เป็นวันเข้าพรรษาพอดี จึงต้องอยู่จำพรรษาที่นั่นก่อน ครั้นออกพรรษาและปวารณาแล้ว ก็รีบออกเดินทางต่อในทันที ขณะเดินทางฝนตกหนัก หนทางเปียกแฉะเป็นโคลนตม จึงต้องเดินบुकลุยไปจนถึงกรุงสาวัตถีด้วยความยากลำบาก ครั้งได้เข้าเฝ้าฯแล้ว พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสถาม เรื่องการอยู่จำพรรษา และความยากลำบากในการเดินทาง พระภิกษุเหล่านั้นก็ได้เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ทรงทราบ พระพุทธองค์ทรงมีพระพุทธานุญาต ให้พระภิกษุผู้อยู่จำพรรษาศรบทถวนไตรมาสแล้วกราบกฐินได้ และ จะได้รับอานิสงส์กฐินถึง ๕ ประการ คือ

๑. จาริกไปได้โดยไม่ต้องบอกลา
๒. ไม่ต้องถือไตรจีวรไปครบทั้ง ๓ ผืน
๓. ฉ้นคณะภิกษุรวมกันได้
๔. รับผิดชอบต่อจีวรไว้ได้ตามต้องการ
๕. จีวรที่มีผู้ถวายสามารถรับไว้ได้เลย

คำว่า "กฐิน" มีความหมายเกี่ยวเนื่องถึง ๔ ประการ คือ

๑. เป็นชื่อของกรอบไม้แม่แบบสำหรับตัดเย็บจีวร ที่เรียกว่า "สะดึง"
๒. เป็นชื่อของผ้าที่พระสงฆ์ทุกรูปในอาราม ต้องช่วยกันตัดเย็บจีวรตามแม่แบบขึ้นมา ๑ ผืน ให้เสร็จภายใน ๑ เดือน แล้วถวายแก่พระภิกษุผู้มีความรู้ความสามารถรูปใดรูปหนึ่ง ที่จำพรรษาศรบทถวนไตรมาสในอารามนั้น ซึ่งผ้านี้จะเป็นผ้าใหม่ ผ้าเก่าฟอกสะอาด หรือ ผ้าบังสุกุล (ผ้าที่เขาทิ้งแล้ว) ก็ได้
๓. เป็นบุญกิริยา คือ การทำบุญถวายผ้ากฐินแก่สงฆ์ เพื่อพระสงฆ์จะได้ไม่ต้องลำบากในการตัดเย็บจีวร ในปัจจุบันเรียกกันติดปากว่า "การทอดกฐิน" ก็คือการทอดผ้าหรือวางผ้าลงไป แล้วกล่าวคำถวายในท่ามกลางสงฆ์

๔. เป็นชื่อของสังฆกรรม คือ กิจกรรมของพระภิกษุสงฆ์ ที่จะต้องมีการสวดประกาศขอรับความเห็นชอบจากที่ประชุมสงฆ์ ในการมอบถวายผ้ากฐินให้แก่พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ที่อยู่จำพรรษาาร่วมกันถ้วนไตรมาส

ตัวอย่างอานิสงส์ถวายผ้าพระกฐิน

ในอดีตกาล สมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า “โกณฑัญญะ” พระโผติสัตว์ได้กำเนิดเป็นพระบรมจักรพรรดิราชาทรงพระนามว่า “จิตรราช”

เมื่อพระเจ้าจิตรราชได้ทรงทราบว่า พระโกณฑัญญะสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงเสด็จมาถึงประเทศของพระองค์ จึงเสด็จออกต้อนรับพร้อมด้วยข้าราชการบริวาร แล้วอัญเชิญพระศาสดาเสด็จเข้าสู่พระราชานิเวศน์

พระเจ้าจิตรราชพร้อมด้วยบริวารก็ได้ถวายอาหารต่างๆ เมื่อเสร็จแล้วก็ทรงหลั่งน้ำทักษิโณทก สมเด็จพระโกณฑัญญะสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เสด็จจำพรรษาอยู่ในอัญชนราชอุทยาน พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ครั้นครบกำหนด ๓ เดือน แล้ว พระเจ้าจิตรราชมีพระราชประสงค์จะบริจาคมหาทานอันยิ่งใหญ่ คือ ถวายคู่ผ้าเพื่อกฐินจีวร แต่พระภิกษุสงฆ์ จึงเสด็จเข้าไปใกล้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถวายบังคมด้วยเบญจางคประดิษฐ์แล้วเปล่งพระวาจาว่า

อิมินา กฐินะทานเนน พุทโธ โหมิ อะนาเคต

ยะทา สัพพัญญุตะปัตถโต ตารยิสสามิ ปาณินัง.

ด้วยกฐินทานนี้ ขอให้ข้าพเจ้าได้สำเร็จเป็นพระพุทเจ้า
 ในอนาคตกาลด้วยเถิด เมื่อข้าพเจ้าได้ตรัสรู้เป็นพระสัพพัญญู
 พุทเจ้า แล้วจะรื้อขนสัตว์ให้พ้นจากสังสารวัฏ ในกาลนั้น

พระโกณฑัญญะสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสพยากรณ์ว่า

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในที่สุดแห่ง ๔ อสงไขยกัป ไฉนนับแต่กัลป์นี้ไป ในอนาคตกาลข้างหน้า บรมจักรพรรดิราชาพระองค์นี้ จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระนามว่า “โคดม” พระนครที่ประสูตินั้นนามว่า กบิลพัสดุ์ พระพุทบิดาทรงพระนามว่าสุทโธทนมหาราช พระพุทมารดาทรงพระนามว่า สิริมหามายาเทวี และ จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยบารมีที่สร้างสมเอาไว้ และด้วยบุญทอดกฐินครั้งนี้”

คำนำ

เมื่อเอ่ยถึงคำว่า “บุญ” ย่อมเป็นที่พึงปรารถนาของเราชาวพุทธทุกคน เพราะในห้วงคำนึงของเราชาวพุทธแล้ว “บุญ” เป็นยิ่งกว่าแก้วสารพัดนึก บุญช่วยให้ได้เกิดเป็นมนุษย์ บุญช่วยให้ร่ำรวย บุญช่วยให้ชีวิตเจริญรุ่งเรือง บุญช่วยให้หายเจ็บป่วย บุญช่วยให้ไปสวรรค์ และที่สำคัญยิ่งคือ บุญช่วยให้ญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว รอดพ้นจากความทุกข์ร้อนในนรก และอบายภูมิได้

ความเชื่อเช่นนี้ ผังลึกลอยอยู่ห้วงสำนึกของเราชาวพุทธทุกคน จนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ต้องทำ อย่างน้อยก็ต้องร่วมบุญกฐินสักครั้งหนึ่งในแต่ละปี แต่หลายคนยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องนี้ เป็นเหตุให้การทำบุญนั้นไม่ได้รับผลที่ควร จะได้ตามสมควรแก่เหตุ เพราะทำบุญไม่ถูกบุญบ้าง ทำบุญไม่ถูกที่บ้าง ทำบุญไม่ถูกบุคคลบ้าง และ ที่สำคัญคือ กายทำบุญแต่ใจไม่เป็นบุญก็มี ผลบุญที่เกิดขึ้นจึงไม่เต็มที่ ไม่ทันเวลา ทำให้หลายๆ คนนึกท้อแท้ใจ คิดว่า “บุญไม่ได้ช่วยอะไร บุญ-บาปไม่มีจริง” ไปเลยก็มี

หนังสือเล่มนี้ จะช่วยไขข้อข้องใจ และ บอกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เกี่ยวกับ “การทำบุญ” โดยนำข้อมูลหลักฐานในพระไตรปิฎกที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ มายืนยันให้เห็นถึงหลักการที่ถูกต้อง ในเรื่องการทำบุญ ว่ามีขั้นตอนอย่างไร? เมื่อทำถูกต้องแล้วจะได้รับอานิสงส์สูงสุดอย่างไรบ้าง ผลประโยชน์สูงสุดที่มนุษย์ทุกคนพึงได้ก่อนตายคืออะไร และที่สำคัญ เมื่อได้มีโอกาสเกิดมาเป็นมนุษย์ ได้พบพระพุทธศาสนาแล้ว มีสิ่งใดบ้างที่ต้องศึกษาเรียนรู้อย่างเร่งด่วน เพราะหาจากศาสตร์อื่นๆ ไม่ได้อีกแล้ว มีแต่ในศาสนาพุทธเท่านั้น

อนึ่ง คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีหลายประการที่ยากแก่การเข้าใจและเชื่อถือได้ โดยเฉพาะเรื่องการกลับชาติมาเกิด นรก สวรรค์

ทำให้ลูกหลานของชาวพุทธหลายคน ปฏิเสธพุทธศาสนาไปเลยก็มี แม้บางคนที่ไม่ถึงกับปฏิเสธ แต่ก็เลือกเชื่อถือเฉพาะหลักธรรม ที่ให้ประโยชน์เฉพาะหน้าแก่ตนเท่านั้น คนสมัยใหม่จำนวนไม่น้อยคิดว่า “นรกสวรรค์เป็นเรื่องไร้สาระ ขอให้มีความสุขกายสบายใจ มีกินมีใช้ทุกๆ วัน ก็น่าจะเพียงพอแล้ว” และมีผู้คล้อยตามแนวคิดเช่นนี้มากเข้าไปทุกที

แต่เหตุผลสำคัญควรคำนึง ที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ทั้งที่ไม่มีใครต้องการยอมรับและนำมาครุ่นคิด นั่นก็คือ “ความตายอยู่ใกล้เรามากกว่าที่คิด ชีวิตของเราทุกคนพร้อมที่จะดับดับได้ตลอดเวลา โดยไม่อาจเลือกช่วงวัย ไม่อาจเลือกสถานที่ตาย ได้เลย” เพราะชีวิตเป็นสิ่งไม่แน่นอน แต่ความตายเป็นสิ่งแน่นอน ชีวิตนี้น้อยนิด รวดเร็ว แตกดับได้ง่าย เปรียบเหมือน ภาชนะดินเผา ที่ใช้ประโยชน์ได้มากมาย แต่กลับแตกแตกได้ง่ายๆ ความตายก็เช่นกันเป็นสิ่งไม่มีนิมิต ไม่มีเครื่องหมาย เกิดขึ้นได้ทุกที่ กับคนทุกวัย

ข้อสงสัยที่ว่า “นรก สวรรค์มีจริงหรือไม่? มีอะไรมายืนยันได้ว่าชาติหน้ามีอยู่จริง? มีวิธีการใดบ้างที่สามารถปลดปล่อยเราจากความแค้น ความเจ็บ ความตาย จากการต้องตกนรก จากความทุกข์ทั้งปวง ฯลฯ มีหรือไม่?” หนังสือเล่มนี้บอกท่านได้

พระภิกษุไพศาลเมธี (ประเสริฐ มนต์เสวี)

วัดพิชยญาติการาม วรวิหาร คลองสาน กรุงเทพมหานคร

www.facebook.com/ (กลุ่ม พระวิปัสสนาจารย์ ..)

ผู้ออกแบบปก : โชติรส จตุรสุวรรณ

ตรวจอักษร : พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ

แม่ชีนวพร ทองศรีเพชร ดร.ณัชดวง วัชรสารทรัพย์

สารบัญ

บุญกฐิน	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	จ
การสั่งสมบุญย่อมนำความสุขมาให้	๑
๑) ทานมัย	๒
๒) ศีลมัย	๕
๓) ภาวนามัย	๗
พิสูจน์กฎแห่งบาปกรรม	๑๑
อะไรเวียนว่ายตาย-เกิด : ทำไมเราจำชาติก่อนไม่ได้	๑๕
วิธีแก้ไขบาปกรรมในพระพุทธศาสนา	๑๘
มหาโจรผู้ไม่ตกรกรอีกแล้ว เพราะเหตุใด?	๒๐
สัตว์ที่ไม่มีปัญญาญาณ ยังต้องเกิดอีกไม่สิ้นสุด	๒๓
วิธีเจริญสติปัฏฐาน ๔ ทำปัญญาญาณให้สมบูรณ์	๒๖
วิธีเจริญวิปัสสนาภาวนา ทำปัญญาญาณให้สมบูรณ์	๒๘
บรรณานุกรม	๓๐

อธิบายคำสัญลักษณ์การอ้างอิง

หนังสือเล่มนี้ ส่วนใหญ่อ้างอิงข้อมูลจากพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (สีฟ้าอ่อน) โดยอ้าง เล่ม/ข้อ/หน้า

เช่น ม.ม. (ไทย) ๑๒/๖๙/๖๑ หมายถึง พระไตรปิฎกมัชฌิมนิกาย มูลปนิณาสก์ (ภาษาไทย) เล่มที่ ๑๒ ข้อที่ ๖๙ หน้า ๖๑

คัมภีร์อรรถกถา ภาษาไทย ฉบับมหามกุฏฯ เช่น ขุ.ป.อ. (ไทย) ๑/๒/๑/๓๒๔ หมายถึง คัมภีร์อรรถกถาปฏิสัมภิทามรรคภาษาไทย ฉบับมหามกุฏฯ (๙๑ เล่ม) เล่มที่ ๑ ภาคที่ ๒ ตอน ๑ หน้า ๓๒๔

ที่ปรึกษา

สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (สมศักดิ์ อุปสมมหาเถระ ป.ธ.๙, Ph.D.)
 ประธานคณะกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ,
 รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม,
 เจ้าอาวาสวัดพิชัยญาติการามวรวิหาร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

อนุโมทนาบุญ

พิมพ์หนังสือแจกเป็นธรรมทาน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

มหาวิทยาลัยธนบุรี (เพชรเกษม ๑๑๐) และแม่ชีนันทพร โสภณ
 คณะมหาบัณฑิต หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนา
 ภาวนา วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
 พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญและญาติโยมวัดหทัยนเรศวร พุทธมณฑล
 คณะพระประยงค์ สุวณโณ, พลตรีธงชัย คล้ายสุบรรณ และญาติฯ
 คณะหมอเปา และครอบครัวปัญญาพาณิชย์
 คณะโยมฉวีวรรณ ศรีเชาว์ โยมสุวคนธ์ บุญเกิด และญาติธรรม
 คณะ ดร.พิณัจทอง แมนสุมิตรชัย (ฉัตรนระรัชต์) และกัลยาณมิตร
 น.ส. อรุณรัตน์ จุมจัตร์ส บรรณารักษ์ห้องสมุดบาฬีศึกษาพุทธโฆส
 คณะอุบาสกอุบาสิกา และนิสิตผู้ปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา ๗ เดือน ณ
 สำนักปฏิบัติธรรม “ธรรมโมลี เขาใหญ่” อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา
 และ ผู้ร่วมบุญพิมพ์หนังสือแจกเป็นธรรมทาน อีกหลายๆ ท่าน

การสั่งสมบุญย่อมนำความสุขมาให้

บุญ คือ คุณเครื่องชำระจิตใจและสันดานให้ขาวสะอาด ทำให้คนที่มีบุญย่อมนมีความสุขสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ บุญนั้นมีหลายความหมาย ดังนี้

บุญ แปลว่า ชำระ คือ ธรรมชาติเครื่องชำระล้างกาย วาจา และจิตใจ ให้ใสสะอาด^๑ เปรียบเหมือนน้ำยาล้างจาน ชำระความสกปรกที่ติดอยู่ให้หมดไป กลายเป็นจานชามที่สะอาด เช่นเดียวกันกับกาย วาจา ใจ ที่สกปรกด้วยบาปทุจริตต่างๆ ก็ต้องเอาบุญเข้าชำระจึงจะสะอาด

บุญ แปลว่า เต็มเต็ม คือ เต็มจิตใจของผู้กระทำให้เต็มเปี่ยมด้วยคุณงามความดี ธรรมดาใจของคนเราจะพร่องอยู่เป็นนิตย์ ถ้าไม่มีสิ่งใดเติมลงไป ก็จะพร่องมากขึ้น คนร่ำรวยหลายคนเต็มเต็มความพร่องในใจด้วยการสะสมของมีราคา แต่พระพุทธเจ้าแนะนำให้สั่งสมบุญไว้เป็นที่พึ่งในโลกหน้า^๒

บุญ แปลว่า ให้สำเร็จ^๓ คือ คุณเครื่องสนับสนุนให้ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนามากยิ่งขึ้น เช่น ช่วยให้การค้าขายมีกำไรมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

บุญ แปลว่า ความสุข คือ เมื่อชำระจิตใจสะอาดแล้วบุญก็จะเกิดขึ้น เต็มบริบูรณ์ ใจก็เกิดความเอิบอ้อมเป็นสุข ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บุญเป็นชื่อของความสุข” ผู้หวังประโยชน์สุขพึงฝึกฝนบำเพ็ญบุญ คือ ควรบำเพ็ญทาน รักษาศีล และ เจริญเมตตาภาวนา ย่อมเข้าถึงโลกที่มีแต่ความสุข”^๔

การทำบุญในพระพุทธศาสนามี ๓ ระดับ

๑. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้แก่ผู้อื่น ได้แก่ ให้อวัยวะของหรือให้ความช่วยเหลือต่างๆ ส่งผลให้ร่ำรวยด้วยทรัพย์สินเงินทองในชาติต่อไป^๕

^๑ ขุ.อป. (ไทย) ๓๒/๑๔๕/๕๙๙, ขุ.อิ.อ. (ไทย) ๑/๔/-/๓๘๗.

^๒ ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๑๕/๑๓๓.

^๓ ขุ.วิ.อ. (ไทย) ๒/๑/-/๓๐.

^๔ อัง.สวดตก. (ไทย) ๒๓/๖๒/๑๒๐.

^๕ ขุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๒๒/๓๖๗.

^๖ ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๙๔/๓๕๓.

๒. ศीलมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ส่งผลให้ได้ไปเกิดเป็นเทวดาในสวรรค์ ภายหลังกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แข็งแรง ไม่พิการ^๗

๓. ภวานามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา ส่งผลให้จิตใจสงบ เกิดฌานสมาธิ ตายแล้วไปเกิดในพรหมโลก กลับมาเป็นมนุษย์จะมีปัญญามาก^๘

๑) ทานมัย

ทาน แปลว่า การให้ คือให้วัตถุสิ่งของ กำลังกาย หรือกำลังสติปัญญาของตน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น มี ๒ อย่าง คือ อามิสทาน (ให้เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค) และธรรมทาน (ให้ความรู้เพื่อบรรลุมรรค ผล นิพพาน) ในทาน ๒ อย่างนี้ ธรรมทานเป็นเลิศ^๙

พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บุคคลบางคนในโลกนี้ จะเป็นสตรีก็ตาม หรือบุรุษก็ตาม ย่อมให้ข้าว น้ำ เสื้อผ้า พานหะ ดอกไม้ ของหอม ที่นอน ที่อยู่อาศัย ประทีป ให้เป็นทานแก่สมณะหรือพราหมณ์ เมื่อเขาตายไปจะเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ หากมาเกิดเป็นมนุษย์ ในภายหลังจะเป็นคนมีทรัพย์สมบัติมาก”^{๑๐}

มีข้อสงสัยว่า : ต้องทำบุญไว้มาก่อนจึงจะเกิดมาร่ำรวย แต่เหตุไฉนฝรั่งไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ ไม่ได้ทำบุญไหว้พระ แต่ร่ำรวยยิ่งกว่าคนไทยเสียอีก

ตอบว่า : มนุษย์ทุกคนไม่ว่านับถือศาสนาหรือไม่ ก็สามารถบริจาคทานช่วยเหลือผู้อื่นได้ โดยนำทรัพย์ที่ได้มาโดยสุจริต บริจาคเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ผลานิสงส์ก็จะส่งผลให้เขาร่ำรวยด้วยโภคทรัพย์ ทั้งในชาตินี้และชาติหน้าได้เช่นกัน ซึ่งมีตัวอย่างจริงให้เรียนรู้อยู่ในทุกสังคม เช่น

นายวอร์เรน บัฟเฟตต์ : ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๙ มหาเศรษฐีชาวอเมริกัน บริจาคเงินกว่า ๑.๔ ล้านล้านบาท ให้มูลนิธิเพื่อการกุศล

^๗ ส.ส. (ไทย) ๑๕/๕๑/๖๗, เกิดเป็นเทวดาใน ท.ม. (ไทย) ๑๐/๔๑๖/๓๔๔.

^๘ อง.จตุก. (ไทย) ๒๑/๑๒๓/๑๘๗., อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๑๐๒๔/๖๗๑-๖๗๔.

^๙ อง.ทุก. (ไทย) ๒๐/๑๔๒/๑๒๐.

^{๑๐} ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๘๙/๓๕๐.

๒ ปีต่อมา นิตยสารฟอร์บส์ของอเมริกาได้จัดอันดับมหาเศรษฐีโลกประจำปี ๒๐๐๘ โดยนายวอร์เรน บัฟเฟตต์เจ้าของบริษัทเบิร์กไชร์ แฮทธาเวย์อิงค์ ครองอันดับ ๑ บุคคลที่ร่ำรวยที่สุดในโลก ด้วยมูลค่าทรัพย์สินรวม ๖.๒ หมื่นล้านดอลลาร์ (Archive on Thursday, March 13, 2008)

นิตยสารฟอร์บส์ ฉบับตีพิมพ์ในเอเชียประจำเดือนกันยายน รายงานว่า นายบิลล์ เกตส์ ผู้ก่อตั้ง “ไมโครซอฟท์” ได้กลับมาเป็นผู้ร่ำรวยที่สุดในโลกอีกครั้งแล้ว เขาได้บริจาคทรัพย์สินนับตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ - ๒๕๕๐ บริจาคเงินไปราว ๒๘.๑ พันล้านดอลลาร์ หรือราว ๖ แสนล้านบาท

บุคคลเหล่านี้ยืนยันได้ถึงความจริงแท้ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “สัตบุรุษ (คนดี) ผู้มีจิตอนุเคราะห์ให้ทานแล้ว เขาย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และ เป็นผู้ร่อมไปเพื่อบริโภคกามคุณ ๕ ยิ่งขึ้น ในที่ที่ทานนั้นเลิศผล”^{๑๑}

อานิสงส์การให้ทาน

๑. ผู้ให้ทานย่อมเป็นที่รักที่พอใจของคนหมู่มาก
๒. สัตบุรุษ (คนดีทั้งหลาย) ย่อมคบหาผู้ให้ทาน
๓. กิตติศัพท์อันงามของผู้ให้ทานย่อมจรไป
๔. ผู้ให้ทานย่อมไม่ห่างเหินจากธรรมของศฤงษ์
๕. ผู้ให้ทานหลังจากตายแล้ว ย่อมเกิดในสุคติ โลก สวรรค์^{๑๒}

พระพุทธเจ้าตรัสอานิสงส์ของการให้ทานไว้อย่างไรบ้าง?

ตอบ : ในทักขิณาวิภังคสูตร พระองค์ตรัสถึงผลทานว่า

๑. ให้ทานในสัตว์เดรัจฉานได้ผลร้อยเท่า
๒. ให้ทานในปุถุชนผู้ไม่มีศีลได้ผลพันเท่า
๓. ให้ทานในปุถุชนผู้มีศีลได้ผลแสนเท่า
๔. ให้ทานในบุคคลต่างศาสนาผู้มีฌาน ปราศจากความกำหนัดในกาม

^{๑๑} อภ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๔๘/๒๔๕.

^{๑๒} อภ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๓๕/๕๖.

ได้ผลแสนโกฏิเท่า

๕. ให้ทานในท่านผู้ปฏิบัติภาวนาเพื่อทำโศดาปัตติผลให้แจ้ง ได้ผล
นับประมาณไม่ได้

๖. ถ้าให้ทานในพระโศดาบัน ฯลฯ มีผลยิ่งไม่อาจนับประมาณได้เลย^{๑๓}

ทานสูตร^{๑๔} พระพุทธเจ้าตรัสถึงอานิสงส์การถวายทาน ๗ อย่าง

๑. ให้ทานด้วยคิดว่า ตายไปจักได้เสวยผลทานนี้ เมื่อตายแล้วย่อมเกิด
ในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา

๒. ให้ทานด้วยคิดว่า ทานเป็นการดี เมื่อตายแล้วย่อมเกิดในสวรรค์
ชั้นดาวดึงส์

๓. ให้ทานด้วยคิดว่า บิดามารดาปู่ย่าตายายเคยให้ เราไม่ควรทำให้
เสียประเพณี เมื่อตายแล้วย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นยามา

๔. ให้ทานด้วยคิดว่า เราหากินได้ จะไม่ให้ทานแก่สมณะผู้ไม่หุงหา
ไม่สมควร เมื่อตายแล้วย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิต

๕. ให้ทานด้วยคิดว่า เราจักเป็นผู้จำแนกแจกทาน เหมือนฤาษีครั้ง
ก่อน เมื่อตายแล้วย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นนิมมานรดี

๖. ให้ทานด้วยคิดว่า เมื่อเราให้ทานอย่างนี้ จิตจะเลื่อมใส เกิดความ
ปลื้มใจ เมื่อตายแล้วย่อมเกิดในสวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัตดี

๗. ให้ทานเพื่อเป็นเครื่องปรุงแต่งจิต^{๑๕} เมื่อตายแล้ว ย่อมได้ไปเกิด
ใน พรหมโลก (ชั้นสุทธาวาส) ภายหลังย่อมปรินิพพานในภพนั้นเลย

บางคนย่อนถามชาวพุทธว่า : พระมีมือ มีเท้า ทำไมไม่ทำมาหากิน
เอง นำอาหารไปให้กินทำไม นำเงินเป็นแสนเป็นล้านไปให้พระทำไม? ทำไมไม่
นำเงินไปสร้างโรงเรียน สร้างโรงพยาบาล จะไม่เป็นประโยชน์กว่าหรือ?

ขอตอบว่า : การถวายทานให้แก่พระภิกษุผู้สิ้นราคะ โทสะ โมหะแล้ว

^{๑๓} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๓๗๐/๔๒๘-๒๙. อัง.อรรถก. (ไทย) ๒๓/๕๙/๓๕๓.

^{๑๔} อัง.อรรถก. (ไทย) ๒๓/๓๑/๒๘๗.

^{๑๕} หมายถึง การให้ทานเป็นเครื่องประดับจิต ทำจิตใจให้อ่อนโยน เหมาะแก่การเจริญ
สมณะและวิปัสสนากัมมัฏฐานทั้งสอง (อัง.อรรถก.อ. (บาลี) ๓/๓๑/๒๕๓.)

ก็เหมือนกับการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวเปลือกลงในท้องนาที่มีผืนดินอุดมสมบูรณ์ จากข้าวเปลือก ๑ เมล็ด จะกลายเป็นรวงข้าว ๑ รวงใหญ่ ๆ เช่น หลวงพ่อคุณปริสุทฺโธ บริจาคให้สาธารณะกุศลตลอดชีวิตของท่าน กว่า ๕,๐๐๐ ล้านบาท

ยอดเงินบริจาค หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ แห่งวัดบ้านไร่ กว่า 5 พัน ล.
หลวงพ่อกุณ ปริสุทฺโธ มีพี่น้องทั้งหมด 7 คน ขณะมียอดบริจาคเงิน เพื่อทำประโยชน์ให้...
www.thairath.co.th

ทำบุญอุทิศให้ญาติที่ตายไปแล้ว เขาจะได้รับหรือไม่

ตอบ : ได้รับก็มี ไม่ได้รับก็มี^{๑๖} ถ้าญาติเกิดเป็นพรหม เป็นเทวดา มนุษย์ เดรัจฉาน อสุรกาย หรือ สัตว์นรก ไม่สามารถรับรู้บุญที่เราอุทิศไปให้ได้ เขาจะไม่ได้รับ แต่ถ้ารับรู้แล้วอนุโมทนาบุญก็จะได้รับ ส่วนญาติที่ไปเกิดเป็นปรตัตตูปชีวิเปรต เขาจะได้รับส่วนบุญอย่างแน่นอน^{๑๗}

คัมภีร์อรรถกถาอธิบายว่า “ทักษิณาย่อมบังเกิดผลแก่พวกเปรตในขณะนั้นด้วยองค์ ๓ ประการ คือ ๑. ด้วยตนเองอนุโมทนา ๒. ด้วยทายก (ผู้ให้ทาน) ตั้งจิตอุทิศให้ ๓. ด้วยผู้รับเป็นพระทักษิณยุบุคคล (มีศีลบริสุทธิ์)”^{๑๘}

๒) ศีลมัย

ศีล แปลว่า ปกติ เป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในภาวะปกติ^{๑๙} หมายความว่า คนที่มีจิตเป็นปกติไม่ถูกความโลภ โกรธ หลง

^{๑๖} ส.นิ.อ. (ไทย) ๒/-/-/๑๖๗.

^{๑๗} ส.ส. (ไทย) ๑/๑/-/๓๒๕. เปรตที่สามารถรับส่วนบุญได้ เช่น ขุปปิปาสิกเปรต วันตาสเปรต ปรตัตตูปชีวิเปรต นิชามามตณ्हิกเปรต เป็นต้น (ขุ.ขุ.อ. (บาลี) ๑๒/๑๙๐.)

^{๑๘} ขุ.เปต.อ. (ไทย) ๒/๒/-/๕๖.

^{๑๙} ขุ.ชา.อ. (ไทย) ๓/๔/-/๕๒๙.

เข้าครอบงำ เมื่อจะทำอะไรทางกายด้วยจิตที่เป็นปกติ ก็ไม่ทำสิ่งที่ชั่ว เมื่อจะพูดอะไรทางวาจา ก็ไม่พูดเรื่องชั่ว เรื่องโกหก หรือเมื่อจะคิดเรื่องราวอะไรทางใจ ก็ไม่คิดเป็นไปในทางที่ชั่ว

รักษาศีล ๕ ได้บุญมากกว่าเป็นชาวพุทธ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “การที่บุคคลมีเจตนางดเว้น จากการฆ่าสัตว์ งดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ งดเว้นจากการประพฤตินิดในกาม งดเว้นจากการพูดเท็จ งดเว้นจากการเสพของมึนเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นเหตุแห่งความประมาท นี่เป็นการกระทำที่ใช้ทุนทรัพย์เล็กน้อย และตระเตรียมน้อย แต่มีผลานิสงส์มากกว่านิตยทานที่ทำสืบกันมา มากกว่าการถวายกุฏิวิหาร และ มากกว่าการเข้าถึงสรณคมน์”^{๒๐}

หลักสำคัญของการรักษาศีลอยู่ที่ “วิริติ”

วิริติ แปลว่า งดเว้น ละเว้น คือ เจตนาที่ตั้งใจงดเว้น จากการกระทำชั่วทางกาย ทางวาจา และทางใจ เมื่อบุคคลได้ตั้งใจรักษาศีลแล้ว ย่อมเป็นผู้มีกาย วาจาที่สะอาด จิตใจก็จะเป็นปกติ วิริติมีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. สัมปัตตวิริติ เจตนางดเว้นสิ่งที่ประจวบเฉพาะหน้า คือ ไม่ได้ตั้งใจงดเว้นไว้ก่อนเลย แต่เมื่อประสบเหตุที่จะกระทำชั่ว ได้นึกคิดพิจารณาขึ้นในขณะนั้น แล้วงดเว้นเสียได้

๒. สมาทานวิริติ เจตนางดเว้นโดยการตั้งเจตนาไว้ก่อน คือ สมาทานสิกขาบทไว้ แล้วก็งดเว้นตามที่ได้สมาทานนั้น

๓. สมุจเฉตวิริติหรือเสตฺฆฆาตวิริติ เว้นได้อย่างเด็ดขาด โดยการเจริญวิปัสสนาจนเกิด “มรรคญาณ” ประหาณมัจฉาทิฏฐิได้เด็ดขาด^{๒๑}

อานิสงส์ของการรักษาศีล

๑. บุคคลผู้มีศีล บริบูรณ์ด้วยศีล ย่อมมีทรัพย์สมบัติมาก

๒. กิตติศัพท์อันงามของบุคคลผู้มีศีล ย่อมขจรไปทั่วทุกทิศ

^{๒๐} ที.สี. (ไทย) ๙/๓๕๒/๑๔๗.

^{๒๑} ม.ม.อ. (ไทย) ๑/๑/-/๕๕๘.

๓. บุคคลผู้มีศีลไปในที่เหนียวมแก้ลวกล้าองอาจ ไม่แก้เงิน

๔. บุคคลผู้มีศีลยอมไม่หลงลืมสติ ก่อนตาย

๕. บุคคลผู้มีศีลตายแล้ว ย่อมไปเกิดในสุคติ โลก สวรรค์

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “บุคคลผู้มีศีล ละเว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ มีความละอาย มีความเอ็นดูต่อสรรพสัตว์ หลังจากตายแล้วไปเกิดในสุคติ โลก สวรรค์ ..กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ในที่ใด เขาก็จะเป็นคนมีอายุยืน”^{๒๒}

“บุคคลผู้มีใจศรัทธา ..ทำบุญกิริยาวัตรที่สำเร็จ ด้วยศีลมีประมาณยิ่ง หลังจากตายแล้ว เขาย่อมเกิดร่วมกับ เทวดาชั้นจาตุมหา ชั้นดาวดึงส์.. ชั้นยามา.. ชั้นดุสิต.. ชั้น นิมมานรดี ย่อมครอบงำเทวดาทั้งหลายโดยฐานะ ๑๐

ประการ คือ อายุที่เป็นทิพย์ วรรณะที่เป็นทิพย์ สุขที่เป็นทิพย์ ยศที่เป็นทิพย์ อธิปไตยที่เป็นทิพย์ รูปที่เป็นทิพย์ เสียงที่เป็นทิพย์ กลิ่นที่เป็นทิพย์ รสที่เป็นทิพย์ และอารมณ์สัมผัสที่เป็นทิพย์”^{๒๓}

๓) ภาวนามัย

ภาวนา คือ การฝึกอบรมทางด้านจิตใจ เป็นการ บำเพ็ญเพียรทางจิตให้ยิ่งๆ ขึ้นไป^{๒๔} พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เธอทั้งหลายจงลุกขึ้นเถิด จงนั่งเถิด จงบากบั่นขยัน ศึกษาปฏิบัติธรรมเถิด กาลเวลาอย่าได้ล่วงเลยเธอทั้งหลายไปเลย เพราะเหล่า คนผู้ปล่อยวันเวลาให้ล่วงไปเปล่า ย่อมแออัดทุกข์ทรมานกันในวัน”^{๒๕}

นั่งสมาธิได้บุญมากกว่าให้ทาน ๓๐๐ เท่า

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรับรองไว้ว่า “บุคคลใดให้น้ำนมโคเป็นทาน ครั้งละประมาณ ๑๐๐ หม้อ วันละ ๓ เวลา เข้า เทียง เย็น การเจริญเมตตา

^{๒๒} ที.ป.(ไทย) ๑๑/๓๑๖/๓๐๕, วิสุทธิติ.(บาลี) ๑/๒๔๒, ม.อุปรี. (ไทย)๑๔/๒๙๐/๓๕๑.

^{๒๓} อง.นวก. (ไทย) ๒๓/๓๖/๒๙๔-๕.

^{๒๔} คุรยละเอียดใน อง.ฉก.อ. (บาลี) ๓/๑๐๗/๑๕๗.

^{๒๕} ชุ.อุ. (ไทย) ๒๕/๓๓๖/๕๗๗.

ภาวนาทำจิตให้เป็นสมาธิเพียงชั่วระยะเวลาการหยดลงของหยาดน้ำนมโคเพียงหนึ่งหยดย่อมมีผลมากกว่าทานที่บุคคลนั้นให้แล้ว ๓ ครั้งในแต่ละวัน”^{๒๖}

นั่งสมาธิได้มาน ไปเกิดในพรหมโลก

บุคคลบางคนในโลกนี้ ...บรรลุปฐมฌานที่มีวิตก วิจาร์ ปีติ และ สุข อันเกิดจากวิเวกอยู่ เขาชอบใจปฐมฌานนั้น ตีติปฐมฌานนั้น และ ถึงความปลื้มใจกับปฐมฌานนั้น เขาดำรงอยู่ในฌานนั้น น้อมใจไปในฌานนั้น ไม่เสื่อมเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับพวกเทวดาชั้นพรหม^{๒๗}

เปลี่ยนศาสนาพิสูจน์พุทธธรรม

ดร. ดารารวรรณ เต็นอุดม เป็นบุตรของ ร.ต. मुख และ นางเกยูร เต็นอุดม ปัจจุบันพำนักอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ครูดารารวรรณ ถือกำเนิดในครอบครัวที่นับถือศาสนาอิสลาม คุณปู่เป็นผู้นำศาสนา (อิหม่าม) อุปนิสัยส่วนตัวเป็นคนชอบความสงบ ทางบ้านจึงได้ส่งให้เรียนในโรงเรียนศาสนา และเรียนพิเศษด้านศาสนาจึงมีความรู้เกี่ยวกับศาสนาอย่างแตกฉาน ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนเข้าแข่งขันตอบปัญหาศาสนา จนได้รับรางวัลชนะเลิศหลายรางวัล

แม้จะมีความรู้และศรัทธาในศาสนาอิสลาม แต่ก็เก็บความสงสัยในคำสอนหลายเรื่องที่ทำให้เหตุผลไม่ได้ และ ไม่สามารถถามผู้รู้ได้ เนื่องจากเป็นข้อห้ามของศาสนา ต่อมาได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติสมาธิภาวนา แล้วเกิดความประทับใจว่า การปฏิบัติสมาธิและการอยู่อย่างมีสติ สามารถทำให้พ้นทุกข์ได้จริงจึงมีความเลื่อมใสศรัทธาที่พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีเหตุผล และ เน้นสอนให้เราพึ่งตนเอง

ครูดารารวรรณ ได้เริ่มศึกษาและปฏิบัติธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่วัดน้อยนพคุณ กรุงเทพฯ จากนั้นได้เข้าปฏิบัติ

^{๒๖} ส.น. (ไทย) ๑๖/๓๑๕/๒๒๖.

^{๒๗} อัง.จตุก. (ไทย) ๒๑/๑๒๓/๑๘๗-๘.

กรรมฐานกับคุณแม่สิริ กรินไชย ๒ ครั้ง ๆ ละ ๗ วัน

ปี พ.ศ. ๒๕๒๓-ปัจจุบัน ได้ปฏิบัติธรรม วัดบูรพาราม จังหวัดสุรินทร์
ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ หลวงปู่สั่งให้ไปสอนผู้อื่นได้ เพราะจิตชำนาญแล้ว

ภาวะอนัตตาในทัศนะนักวิทยาศาสตร์นาซา

อธิบายโดย : ดร.วรภัทร์ ภูเจริญ อดีตนักวิจัยนาซา NASA

ปริญญาตรี : เคมีเทคนิค จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริญญาโท : วิศวกรรม Youngstown State University, U.S.A.

ปริญญาเอก : ด้านเครื่องกล และวัสดุศาสตร์ Cleveland State University, ได้รางวัลดีที่สุดในโลกด้านเครื่องยนต์ไอพ่น ปี พ.ศ.๒๕๒๘

เขาให้สัมภาษณ์นิตยสารฉบับหนึ่งไว้ว่า “เดิมผม นับถือศาสนาคริสต์ คือ เป็นคริสต์กันทั้งบ้าน แต่มาพบว่าหลักคำสอนของคริสต์ แก้ปัญหาชีวิตให้เราไม่ได้ เลยหันมาศึกษาพุทธและเปลี่ยนมาเป็นพุทธเมื่ออายุ ๓๙ แต่เป็นพุทธได้สัก ๒ ปีก็รู้สึกว้าวจริงๆ แล้ว โลกนี้มีแต่ความว่างเปล่า ต้องขอบคุณพระเจ้าที่ทรงชี้ให้เราเห็น ว่าสุดท้ายแล้วชีวิตนี้ก็ไม่มียะไรแน่นอน และวิธีที่จะสยบความเปลี่ยนแปลง ก็คือความว่างภายในใจ ถ้าใจสงบก็สามารถสยบความเคลื่อนไหวภายนอกได้หมด เหมือนตรงกลางพายุ ซึ่งรอบๆ หมุนวน แต่ตรงกลางสงบ จิตกับความคิดนี่คนละตัวกันนะ ขณะที่เราใช้สติควบคุมความคิด เราต้องรักษาความว่างของจิต”^{๒๘}

ดร.วรภัทร์ ภูเจริญ อธิบายภาวะอนัตตา ว่า “อย่าเชื่อในสิ่งที่ตาเห็น : อย่าเชื่อว่าสิ่งที่เห็นเป็นของจริง เพราะดวงตาของคนเรารับภาพที่กระทบได้ที ๑๖ ครั้งต่อวินาที แต่ที่เราเห็นเป็นแอนิเมชัน กระทบมากกว่า ๑๖ ครั้งต่อวินาที ทำให้สายตาเราจับไม่ทัน จึงเห็นมันเคลื่อนที่ ทุกสิ่งบนโลกนี้มีมันกระทบ (กระทบเกิด/ดับๆ-Quarks (ควาร์กซ์)) ไม่มีตัวตนที่แท้จริง”^{๒๙}

^{๒๘} <https://pantip.com/topic/30415601>

^{๒๙} <http://kainoo.exteen.com/20120719/kaino-and-2>

คำสอนในศาสนาพุทธบอกว่า ความสุขและความทุกข์ในชีวิตของมนุษย์ทุกคน ล้วนเป็นผลสืบเนื่องมาจาก “กรรม” ที่ตนเองได้เคยกระทำไว้ในอดีตทั้งสิ้น ซึ่งกรรมบางอย่างได้กระทำในชาติปัจจุบันนี้ แต่กรรมบางอย่างได้เคยกระทำไว้ในชาติก่อน ดังข้อความในจุฬหัมมวิภังคสูตร^{๓๐} ในพระไตรปิฎก ซึ่งหลักการของพุทธศาสนาเรื่องนี้ แตกต่างจากศาสนาอื่นๆ อย่างสิ้นเชิง ซึ่งบางคนก็นึกแย้งว่า “ถ้ารอแต่บุญเก่า ไม่อ่านหนังสือจะสอบได้อย่างไร?” ก็ขอตอบว่า “แน่นอนว่า จะสอบได้ต้องอ่านหนังสือ แต่ถ้าไม่มีบุญ ที่เคยทำไว้ในอดีต ส่งผลให้ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ที่ไม่พิการ ในชาตินี้จะอ่านหนังสือได้หรือไม่? อนึ่ง ก็การอ่านหนังสือนั้นแหละ คือ การประกอบกรรมดี ในชาติปัจจุบัน!”

กรรม แปลว่า การกระทำ หมายถึง การกระทำที่ประกอบไปด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความตั้งใจ หรือตั้งใจทำ มีความหมายเป็นกลางๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำดีหรือทำชั่วก็จัดเป็นกรรมทั้งสิ้น หากเป็นการทำความดี ทำบุญกุศล เรียกว่า **กุศลกรรม** หากเป็นการทำความไม่ดี ทำในสิ่งที่ชั่ว เป็นบาป เรียกว่า **อกุศลกรรม**^{๓๑}

กรรมและกาให้ผลของกรรม (วิบาก) เป็นกระแสต่อเนื่องมาจากการกระทำของบุคคลที่ยังมีกิเลสตัณหา ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ตัณหาทำให้สัตว์ยังต้องเกิดอีก จิตของสัตว์นั้นย่อมแล่นพล่านไป เวียนว่ายอยู่ในวัฏสงสารกรรมเป็นที่ไปในเบื้องหน้าของสรรพสัตว์”^{๓๒}

กรรมจะมีผลมากหรือมีผลน้อยก็ขึ้นอยู่กับเจตนา ในการกระทำความกรรมนั้นๆ คือ ความตั้งใจหรือความตั้งใจที่กระทำลงไป ในขณะที่นั้นๆ ถ้าหากมีเจตนาในการกระทำรุนแรง เข้มข้นด้วยอำนาจของราคะ โทสะ หรือ โมหะ กรรมนั้นก็เป็นการหนัก อันก่อให้เกิดวิบากที่รุนแรงหนักหน่วงตามไปด้วย แต่ถ้ามีเจตนาในการกระทำอ่อน สักว่าทำลงไปด้วยความจำเป็นบางอย่าง กรรมก็เป็นการเบา มีวิบากเบา

^{๓๐} ดูใน ม.อุปรี. (ไทย) ๑๔/๒๘๙/๓๕๐.

^{๓๑} ดูใน อง.ทุกก. (ไทย) ๒๐/๗๐/๒๗๕., อง.จตุกก.อ. (บาลี) ๒/๑๗๑/๓๙๒.

^{๓๒} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๕๕/๖๙.

พิสูจน์กฎแห่งบาปกรรม

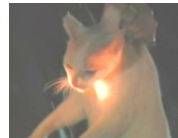
วิบากกรรม : ต้มแมวทั้งเป็น

นายบรรหาร พงษ์วิจิตร ปัจจุบันอายุ ๕๘ ปี ชาว จังหวัดลพบุรี เขาได้ให้สัมภาษณ์รายการ “กรรมลิขิต” ทาง สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ว่า

เมื่อ ๔๐ ปีก่อน เขานัดกับเพื่อนๆ ต้มเหล่าฉลองเรียนจบ ต้มไป ๆ กับแก้มหมัด จึงเที่ยวเดินหากบหาเขียดมาทำกับแก้ม หาไปก็ไม่เจอ แต่เห็น แมวตัวหนึ่งกำลังเดินอยู่ จึงจับเอาแมวตัวนั้นมาทำกับแก้มแทน

กรรมวิธีการปรุงก็คือ ต้มน้ำเดือดๆ เทใส่ไห จับแมวตัวเป็นๆ ยัดเข้าไป ในไหแล้วเอาเชียงปิดฝา ไม่ให้แมวตื่นออกมา จนมันตายคา ไห ทำให้เนื้อนุ่ม..อ้อรอย! จากนั้น นำเนื้อแมวมาผัดเผ็ดเป็น กับแก้มจานเด็ด โหวกเพื่อนว่าเป็นเนื้อฟังกอน เพื่อนๆ เชื่อสนิทใจ กินกันจนเกลี้ยง ต่างบอกว่าอ้อรอยจริงๆ

๑๐ ปีต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้แต่งงานและมีลูก ๒ คน ประกอบอาชีพ เป็นลูกจ้างการรถไฟ ที่บางซื่อ แต่ต้องย้ายไปภาคใต้ ๒ เดือน จึงคิดจะหาบ้าน เข้าให้ภรรยาและลูกได้อยู่ จะได้ไม่ต้องตามไป จึงไปดูห้องเช่าที่กำลังก่อสร้าง

วันนั้นเป็นวันหยุดของคณงานก่อสร้าง จึงเดินขึ้นไป ดูห้องชั้น ๒ ด้วยตนเอง ขณะเดินอยู่ที่ระเบียงห้อง มองเห็นกระสอบพาดอยู่ที่สายไฟฟ้า คิดว่าเป็นราวตากผ้า ด้วยความดีใจว่าจะมีราวตากผ้าไว้ให้ภรรยา จึงเดินเข้าไปดู ใกล้ๆ ทันใดนั้น สายไฟฟ้าแรงสูงก็เกิดประกายไฟ เพล่าร่างของเขาทั้งตัวในทันที จนสลบนิ่งไป สมกับกรรมที่เคยต้มแมวทั้งเป็น อย่างไม่ผิดเพี้ยน!

วิบากกรรม : อกตัญญูชีวิตล่มจม ลูกหลานทอดทิ้ง

นายไพเราะ ทิมทอง อายุ ๗๑ ปี และ นางสะอาด ทิมทอง อายุ ๖๕ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๓/๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลพลูตาหลวง อำเภอเสด็จหีบ จังหวัดชลบุรี สองสามีภรรยาสภาพร่างกายพิการ เดินไม่ได้ ดำรงชีวิตอยู่ได้เพราะมีเพื่อนบ้าน

คอยช่วยเหลือ อาศัยอยู่ทางเข้าป่าละเมาะ ซอยทางเข้าภูเขาหมอน

ชีวิตสองฝั่งแม่น้ำเคยร่ำรวยมีกิจการรถบรรทุก แต่
ทั้งคู่ไม่เคยหันกลับไปดูแลพ่อแม่เลย จนพ่อแม่ล้มป่วย
และเสียชีวิต ทั้งฆ่าสัตว์เป็นอาถืงน หลังพ่อแม่ป่วยตาย
ชีวิตเริ่มตกต่ำสามีถูกรถเฉี่ยวชนจนเป็นอัมพาต ส่วนฝ่าย
เมียเป็นโรคเบาหวานจนต้องตัดขา ส่วนลูก ๓ คนก็ไม่เคยกลับมาเหลียวแล

นางสะอาดเปิดเผยว่า ชีวิตที่ผ่านมาไม่น่าจะมาลำบาก เคยเป็นเจ้าของ
กิจการรถบรรทุก มีที่ดิน มีฐานะดี แต่จู่ๆ ชีวิตก็เริ่มเลวร้ายลง ทรัพย์สินสมบัติต้อง
หมดไป ยอมรับว่ากฎแห่งกรรมมีจริง ตอนนี้อย่างมาขอใช้กรรม ตอนดึกๆ เอาแต่
หลงระเริง ชอบเข้าป่าล่าสัตว์ ยิงแก๊งวาง กระจง มาเป็นอาหารอยู่เป็นประจำ
ไม่เคยเกรงกลัวต่อบาป และที่สำคัญไม่เคยกลับบ้านไปดูแลพ่อแม่ พี่น้อง และ
ผู้มีพระคุณเลยแม้แต่่น้อย ตอนนี้อย่างทำให้สำนึกได้ แต่ก็สายเกินไปแล้วที่จะแก้ไข
เพราะเป็นช่วงสุดท้ายของชีวิตแล้ว ก็รอดแต่ความตายที่เข้ามาเยือนเท่านั้น^{๓๓}

เรื่องกรรม และกฎแห่งกรรมนี้เป็นเรื่องละเอียดลึกซึ้ง ยากที่จะอธิบาย
ให้เห็นจริงครบกระบวนการได้^{๓๔} ศาสดาหลายท่านไม่มีความเข้าใจ ในเรื่องนี้
จึงเหมารวมเสียว่า “เป็นพระประสงค์ของพระเจ้า เป็นการทดสอบ”

แต่พระพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุปุพเพนิวาสานุสสติญาณ และจุตูปปาต-
ญาณมาอย่างสมบูรณ์แล้ว ซึ่งญาณทั้ง ๒ นี้เป็นญาณที่ทำให้รู้แจ้งกฎธรรมชาติ
เรื่อง “กรรมและกฎแห่งกรรม” อย่างครบถ้วนและตลอดสาย ทำให้ทรงทราบ
ชัดว่า สัตว์ทั้งหลายเวียนว่ายตายเกิดมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน แต่ละคนล้วนเคย
เกิดเป็นสัตว์มาแล้วแทบทุกประเภท เคยประกอบกรรมมาแล้วทุกรูปแบบ

พระพุทธเจ้าได้ตรัสเปรียบเทียบบุคคล ๔ ประเภทให้กับพระอานนท์
ฟัง ดังนี้

^{๓๓} <http://highlight.kapook.com/view/28852>

^{๓๔} เป็นอจินไตย คือ ไม่อยู่ในวิสัยที่จะคิดเอาเองได้ เป็นวิสัยของพระพุทธเจ้า มี ๔
ประการ คือ ๑. พุทธิวิสัย อานุภาพของพระพุทธเจ้า ๒. ฌานวิสัยของผู้ได้ฌาน ๓. วิบาก
แห่งกรรม ๔. ความคิดเรื่องโลก การสร้างโลก (อง.จตุ. (ไทย) ๑๑/๗๗/๑๒๒)

๑. บุคคลบางคนเมื่อมีชีวิตอยู่ เป็นผู้ทำบาปหรือประกอบอบุศลกรรมไว้มาก ครั้นตายละจากโลกนี้ ก็ไปเกิดในทุคติ ตกนรก

๒. บุคคลบางคนเมื่อยังมีชีวิตอยู่ เป็นผู้ทำบาปไว้มาก แต่ครั้นตายละจากโลกนี้ไป กลับได้ไปเกิดในสุคติ โลกสวรรค์

๓. บุคคลบางคนเมื่อยังมีชีวิตอยู่ เป็นผู้ทำบุญกุศลไว้มาก ครั้นตายจากโลกนี้ไป ก็ได้ไปเกิดในสุคติ โลกสวรรค์

๔. บุคคลบางคนเมื่อยังมีชีวิตอยู่ เป็นผู้ทำบุญกุศลไว้มาก แต่ครั้นตายจากโลกนี้ไปแล้ว กลับต้องไปเกิดในทุคติ ตกนรก เช่น

“บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ เว้นขาดจากการประพฤตินิมนต์ในกาม เว้นขาดจากการพูดเท็จ เว้นขาดจากการพูดส่อเสียด เว้นขาดจากการพูดคำหยาบ เว้นขาดจากการพูดเพ้อเจ้อ ไม่มากด้วยอภิชฌา มีจิตไม่พยาบาท มีความเห็นชอบ อยู่ในโลกนี้ เขาตายไปแล้วย่อมเข้าถึงอบายทุคติ วินิบาต นรกก็มี”^{๓๔}

ในเรื่องนี้ก่อให้เกิดข้อสงสัยว่า ในเมื่อทำบุญกุศลแล้ว จะไปตกนรกได้อย่างไร? ก่อนจะวินิจฉัยเรื่องนี้ ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า ในเรื่องกฎแห่งกรรมนี้ ไม่ใช่สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติหรือตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นเอง แต่เป็นกฎธรรมชาติที่พระพุทธเจ้าเข้าไปรู้เข้าไปเห็นอย่างตลอดสายแล้ว พระองค์เป็นเพียงผู้นำมาบอกด้วยเมตตาจิตเท่านั้น จากเรื่องนี้บุคคลประเภทที่ ๑ กับประเภทที่ ๓ เป็นไปตามกฎธรรมดาที่เข้าใจได้ แต่ที่เป็นปัญหาชวนให้เกิดความสงสัย คือประเภทที่ ๒ ผู้ทำกรรมชั่วไว้มาก แต่ได้ไปเกิดในสวรรค์ กับประเภท ที่ ๔ ผู้ทำกรรมดีไว้มาก แต่กลับไปเกิดในนรก ทั้ง ๒ ประเภทนี้ สำหรับผู้ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องตายแล้วเกิดใหม่ ตามคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องย่อมมองไม่เห็นทางที่จะให้คำตอบที่ถูกต้องได้ พระพุทธเจ้าทรงวินิจฉัยไว้ดังนี้

๑. บรรดาบุคคล ๔ จำพวกนั้น บุคคลใดเป็นผู้มักฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ฯลฯ เป็นมิจฉาภิภูริ ..บุคคลนั้นหลังจากตายแล้วไปเกิดในอบาย ทุคติ

^{๓๔} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๓๐๐/๓๕๗.

วินิบาต นรก เพราะบาปกรรมที่เขาทำไว้ในชาติก่อนให้ผลเป็นทุกข์
บาปกรรมที่เขาทำไว้ในภายหลังให้ผลเป็นทุกข์ หรือในเวลาจะตาย เขามี
มิจฉาทิฏฐิ ที่ให้บริบูรณ์ยึดมั่นไว้..

๒. บรรดาบุคคล ๔ จำพวกนั้น บุคคลใดเป็นผู้มักฆ่าสัตว์ ฯลฯ เป็น
มิจฉาทิฏฐิ ..บุคคลนั้นหลังจากตายแล้วไปเกิดในสุคติโลก สวรรค์ เพราะ
กรรมดีที่เขาทำไว้ในชาติก่อนให้ผลเป็นสุข กรรมดีที่เขาทำไว้ในภายหลัง
ให้ผลเป็นสุข หรือในเวลาจะตาย เขามี**สัมมาทิฏฐิ**ที่ ให้บริบูรณ์ยึดมั่นไว้..

๓. บรรดาบุคคล ๔ จำพวกนั้น บุคคลใดเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์
เว้นขาดจากการลักทรัพย์ ฯลฯ เป็น**สัมมาทิฏฐิ** ..บุคคลนั้นหลังจากตาย
แล้วไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เพราะกรรมดีที่เขาทำไว้ในชาติก่อน ให้ผล
เป็นความสุข กรรมดีที่เขาทำไว้ในภายหลังให้ผลเป็นความสุข หรือในเวลา
จะตาย เขามี**สัมมาทิฏฐิ**ที่ให้บริบูรณ์ยึดมั่นไว้..

๔. บรรดาบุคคล ๔ จำพวกนั้น บุคคลใดเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์
เว้นขาดจากการลักทรัพย์ ฯลฯ เป็น**สัมมาทิฏฐิ** ..บุคคลนั้นหลังจากตาย
แล้วไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะบาปกรรมที่เขาทำไว้ในชาติ
ก่อนให้ผลเป็นความทุกข์ บาปกรรมที่เขาทำไว้ในภายหลังให้ผลเป็นทุกข์
หรือในเวลาจะตาย จิตเขามี**มิจฉาทิฏฐิ**ที่ให้บริบูรณ์ ยึดมั่นไว้..^{๓๖}

การบุคคลที่ทำการชั่วไว้มาก ตายจากโลกนี้ไปแล้วยังได้ไปเกิด
ในสวรรค์ นั้นไม่ได้หมายความว่ากรรมชั่วนั้นได้พาเขาไปเกิดในสวรรค์ แต่เป็น
เพราะกรรมดีที่เขาได้กระทำไว้แล้วก่อนหน้านั้น หรือ เพราะก่อนจะตาย เขาได้
เจริญวิปัสสนาภาวนา (อันเป็นกรรมปัจจุบัน ที่เป็นไปเพื่อความดับแห่งกรรม)
ส่งผลให้จิตสมบูรณ์ด้วย**สัมมาทิฏฐิ**^{๓๗} เพราะอาศัยจิตที่เป็นกุศลนั้น ทำให้เขา
ได้ไปเกิดในสวรรค์ก่อน ส่วนกรรมชั่วที่เขาเคยกระทำไว้มากจะยังแสดงผล

^{๓๖} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๓๐๓/๓๖๖.

^{๓๗} ผู้มี**สัมมาทิฏฐิ**สมบูรณ์ จะไม่ตกนรกอีกแล้ว (อง.เอก. (ไทย) ๒๐/๓๐๕/๓๙.)
พระอริยบุคคลชั้นโสดาบันขึ้นไปเท่านั้น เป็นผู้ถึงพร้อมด้วย**สัมมาทิฏฐิ** คือความเห็นชอบ
อย่างสมบูรณ์ (ม.อ.อ. (บาลี) ๓/๑๒๗/๗๔, อง.เอกก.อ. (บาลี) ๑/๒๖๘/๔๐๒)

ออกมา แต่ก็ยังไม่สูญหายไปไหน จะยังคงติดตามไปอยู่เสมอ เพียงแต่ยังไม่แสดงผลออกมาเท่านั้น จนกว่ากรรมดินนั้นจะมีกำลังอ่อนลง เมื่อได้โอกาสก็จะเข้าทำหน้าที่ทันที ในระหว่างนั้นบ้าง ในชาติต่อๆ ไปบ้าง

อะไรเวียนว่ายตาย-เกิด : ทำไมเราจำชาติก่อนไม่ได้?

ตามหลักศาสนาพุทธ : ไม่มีวิญญาณเวียนว่ายตาย-เกิดใดๆ ทั้งสิ้น มีแต่วิญญาณเกิด-ดับ เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย คือวิญญาณเก่าดับไป วิญญาณใหม่ก็เกิดขึ้นใหม่ เป็นคนละวิญญาณกัน! แต่มี “กรรมอารมณ์” ร่วมกัน สัตว์ที่ถือกำเนิดขึ้นในภพชาติใหม่จึงต้อง

ถ้าบุคคลยอมคิด (เจตติ) ถึงสิ่งใดอยู่,
ยอมดำริ (ปกปเปติ) ถึงสิ่งใดอยู่,
และยอมมีจิตฝังลงไป (อนุเสติ) ในสิ่งใดอยู่ ;
สิ่งนั้นย่อมเป็นอารมณ์ เป็นการตั้งอยู่แห่งวิญญาณ.
เมื่ออารมณ์ มีอยู่,
ความตั้งขึ้นเฉพาะแห่งวิญญาณ ย่อมมี ;
เมื่อวิญญาณนั้น ตั้งขึ้นเฉพาะ เจริญงอกงามแล้ว,
ความเกิดขึ้นแห่งภพใหม่ต่อไป ย่อมมี ;
เมื่อความเกิดขึ้นแห่งภพใหม่ต่อไป มี ;

เสวยวิบากกรรม ที่สืบเนื่องมาแต่ชาติก่อนๆ แต่ก็ไม่สามารถจดจำชาติก่อนได้ เพราะเป็นชั้น ๕ (สัญญาชั้น) คนละชุดกัน

อนึ่ง ขณะที่กำลังจะตายนั้น เมื่อวิญญาณเก่า (จุติจิต) ดับลงแล้ว หากไม่มีกรรมอารมณ์ใด ๆ (อันเนื่องมาจากต้นหาอุปาทานที่ชักนำสู่ภพชาติใหม่) มาเป็นอารมณ์แก่จุติจิตขณะตาย จึงไม่มีเชื้อเหตุให้วิญญาณใหม่ (ปฏิสนธิจิต) ตั้งขึ้นได้อีก^{๓๘} ก็จะตกเข้าสู่พระนิพพานในขณะนั้นทันที เพราะเหตุนี้ พระอรหันต์ผู้สิ้นราคะ โทสะ โมหะแล้วจึงไม่ไปเกิดในชาติใหม่อีกแล้ว

หลักการในเรื่องนี้ คือ เมื่อบุคคลตายลง ไม่ได้มีชั้นธิดชั้นหนึ่งไปเกิดในภพชาติใหม่ทั้งสิ้น แม้แต่วิญญาณ (เก่า) ขณะตาย ก็ไม่ได้ไปเกิดในภพชาติใหม่ การอุบัติขึ้นของชีวิตในภพชาติใหม่นั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากกิเลสตัณหา และ กรรม ที่ชั้น ๕ ในภพชาติเก่าได้ทำเอาไว้ ดังที่พระอรหันต์ท่านอธิบายไว้ว่า “นามเป็นส่วนสุดอีกด้านหนึ่ง รูปเป็นส่วนสุดอีกด้านหนึ่ง วิญญาณ”^{๓๙}

^{๓๘} ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๓๘/๗๙.

^{๓๙} ปฏิสนธิวิญญาณ (อง.ฉก.อ. (บาลี) ๓/๖๑/๑๔๗)

อยู่ท่ามกลาง ตัณหาจัดเป็นเครื่องร้อยรัด ตัณหาย่อมร้อยรัดนาม-รูป และ วิญญาณนั้นไว้ เพราะตัณหาเป็นที่ตั้งขึ้นแห่งภพ (ชาติใหม่) นั้นๆ”^{๔๐}

ดังนั้น ชีวิตเราในเวลานี้กับชีวิตในชาติที่แล้ว หรือชาติหน้า จึงไม่ใช่ คนเดียวกัน แต่ก็ไม่ใช่ตัดขาดคนละคนกัน^{๔๑} เสียทีเดียว เพราะชีวิตที่เกิดใหม่นั้นเป็นผลของกิเลสและกรรมที่ชีวิตในชาติก่อนได้ทำไว้ อนึ่ง หากปัจจุบันขณะนี้ไม่มีตัณหาและอุปาทานที่เข้าไปยึดชั้น ๕ ว่าเป็นตัวตน ตัวเราที่จะไป ทำกรรมก็ไม่มี เมื่อไม่มีกรรมก็เข้าถึงความสิ้นกรรม วิบากกรรมที่จะเป็นเชื้อ เหตุให้วิญญาณเข้าไปยึดนาม สร้างรูป ไปถือกำเนิดในภพใหม่ก็จะมี สิ้นภพ สิ้นชาติ เข้าสู่พระนิพพาน

จิตวิญญาณเข้าถึงความเป็นสัตว์ (ประเภทมนุษย์ เทพ เตร็จจวาน เปรต อสุรกาย สัตว์นรก) เพราะประกอบอยู่ด้วยตัณหาและอุปาทาน จึงเข้าไปยึด ชั้น ๕ ว่าเป็นเรา เป็นของของเรา ภพชาติใหม่จึงยังมีต่อไปอีกเรื่อยๆ

ชั้นทั้ง ๕ ก็คือร่างกายและจิตใจของเรานี้เอง รูปชั้นคือกาย เวทนา ชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น และวิญญาณชั้น คือ จิตและอาการของจิต (เจตสิก)รวมเรียกว่า “นาม” ทั้งรูปและนามปรุงแต่งกันเข้าเป็นชีวิต^{๔๒} ที่ยังต้อง ตายและเกิดต่อไปอีก ตามอำนาจของกิเลสและกรรม^{๔๓} คือ ขณะที่ใกล้จะตาย จะมียารมณฺ์มาปรากฏ ๓ อย่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ

๑. กรรมอารมณฺ์ ขณะกำลังจะตาย ใครทำกรรมใดไว้มาก กรรมนั้น ก็จะมาปรากฏให้เห็น เช่น คนที่มักฆ่าสัตว์ ก็จะเห็นสัตว์ที่เคยฆ่า เป็นต้น

๒. กรรมนิมิตอารมณฺ์ บุคคลที่ใกล้จะตาย จะมีนิมิตต่างๆ มาปรากฏ ให้รับรู้ เช่น กรรมที่เป็นกุศลก็จะส่งผลให้เห็นอุปกรณ์การทำบุญ ได้ยินเสียง สวดมนต์ เป็นต้น ฝ่ายอกุศลก็จะเห็นแหวน เครื่องจับสัตว์ เป็นต้น

^{๔๐} อภ.ฉก. (ไทย) ๒๒/๖๑/๕๖๒.

^{๔๑} ชั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย แม้เหตุปัจจัยที่เกิดก่อนก็แตกดับไปก่อน ชั้นที่เกิด ก่อนและชั้นที่เกิดทีหลังย่อมไม่ได้เห็นกันและกัน ดูใน ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๓๙/๑๔๔.

^{๔๒} ส.ช. (ไทย) ๑๗/๗๙/๑๒๑, ม.ม.อ. (ไทย) ๑/๑/-/๗๐๖.

^{๔๓} อภ.ฉก.อ. (บาลี) ๓/๑๔/๑๐๕,๖๑/๑๔๗, สารตถ.ฎีกา (บาลี) ๓/๕๔/๒๕๕.

๓. คตินิमित्तอารมณ์ บุคคลผู้ใกล้ตาย จะเกิดนิमितเห็นภพภูมิที่จะไปเกิดในชาติใหม่ เห็นถ้ำ เห็นเหว เห็นการทรมานสัตว์ เห็นเปลวไฟ ก็ดี หรือ เห็นปราสาทราชวังที่ทำด้วยทอง เห็นราชรถอันวิจิตร ก็ดี^{๔๔}

สัตว์ทั้งหลาย เมื่อใกล้ตาย จะมีอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งใน ๓ อย่างนี้ มาปรากฏแก่จิต จิตขณะนั้นยึดเอาอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยอำนาจต้นหาอุปาทาน จากนั้นเมื่อจิตเกิดขึ้นแล้วดับลง ปฏิสนธิจิตก็จะเป็นไปตามอารมณ์นั้นทันที^{๔๕} ส่งผลให้เกิดกัมมชรูปในภพใหม่ ตามสมควรแก่อารมณ์ที่มาปรากฏก่อนตายนั้น^{๔๖} คือ ถ้าอารมณ์ที่มาปรากฏเป็นไปด้วยอำนาจกุศลกรรม ปฏิสนธิจิตก็จะไปเกิดในสุคติภูมิ คือ โลก หรือสวรรค์ แต่ถ้าอารมณ์เป็นไปด้วยอำนาจอกุศลกรรมที่เป็นบาปกรรมที่เคยทำไว้ ปฏิสนธิจิตก็จะไปเกิดในทุคติภูมิ คือ กำเนิดเดรัจฉาน เปรต อสุรกาย หรือ ตกนรกทันที^{๔๗}

คำถามที่ว่า “ตายแล้วไปไหน” จึงตอบได้ว่า ขึ้นอยู่กับอารมณ์ที่จิตเข้าไปยึดก่อนตาย ถ้าอารมณ์นั้นเกิดจากกุศลกรรม จิตที่เข้าไปยึดก็จะผ่องใส สุขดี (โลก สวรรค์) ก็เป็นอันหวังได้ แต่ถ้าอารมณ์นั้นเกิดจากบาปอกุศลกรรม จิตที่เข้าไปยึดก็จะเศร้าหมอง ทุคติ (อบายภูมิ) ก็เป็นอันหวังได้^{๔๘} ฉะนั้น การที่เราได้สั่งสมบุญไว้มากๆ ก็ยังไม่อาจรับประกันได้ว่าจะรอดพ้นจากอบายภูมิ รอดพ้นจากรกได้หรือไม่! ครั้งหนึ่ง อุตตรเทพบุตรเข้าไปขอความรู้กับพระพุทธเจ้าว่า “ชีวิตถูกความชรานำไป อายุจึงสั้น ไม่มีผู้ใดต้านทานความชราที่จะมาถึงได้ บุคคลเมื่อพิจารณาเห็นภัยในความตายแล้ว ควรเร่งบำเพ็ญบุญซึ่งจะนำความสุขมาให้” แต่พระพุทธเจ้าตรัสแย้งว่า “ชีวิตถูกชรานำไปสู่ความตาย อายุจึงสั้น ไม่อาจมีผู้ใดต้านทานความชราที่จะมาถึงได้ บุคคลเมื่อพิจารณาเห็นภัยในความตาย ควรละความปรารถนาในโลกเสีย แล้วมุ่งสู่พระ

^{๔๔} ดูใน ส.นิ.อ. (ไทย) ๒/-/๒๑๒.

^{๔๕} ดูรายละเอียดใน ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๔๗/๗๓.

^{๔๖} ดูรายละเอียดใน อภิ.วิ.อ. (ไทย) ๒/๑/-/๖๑.

^{๔๗} ดูรายละเอียดใน ขุ.ม.อ. (ไทย) ๕/๑/-/๕๔๓., อภิ.ส.อ. (ไทย) ๑/๒/-/๑๔๙.

^{๔๘} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๗๐/๖๒, อง.ท.ก. (ไทย) ๒๐/๗๐/๒๗๖.

นิพพานเกิด”^{๔๙}

หมายความว่า แม้เราได้ทำบุญไว้มากมายปานใดก็ตาม ถ้ายังไม่อาจหลุดพ้นจากทุกข์และนรกได้ เหมือนกับแสงสว่างในกลางวันย่อมตามมาด้วยความมืดมิดในยามค่ำคืนเสมอ จนกว่าจะเข้าสู่มรรค ผล นิพพาน หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตาย - เกิดได้อย่างสิ้นเชิง หรืออย่างน้อยได้เจริญวิปัสสนากาวนาถึงญาณที่ ๑๔ บรรลุโสดาปัตติมรรคญาณ ประหาณมัจฉาภิภูมิจึงและวิจิกิจฉาได้อย่างเด็ดขาด เป็นผู้มศีล ๕ อยู่โดยปกติ มีศรัทธาตั้งมั่นในพระรัตนตรัย ก็จะไม่ตกไปในนรกอีกแล้ว มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิอีกไม่เกิน ๗ชาติ

วิธีแก้ไขบาปกรรมในพระพุทธศาสนา

ศาสนิกของศาสนาที่มีความเชื่อว่า การฆ่าคนในสงคราม หรือ ฆ่าสัตว์ เพื่อเป็นอาหารหรือที่ก่อความรำคาญ..ไม่บาป^{๕๐} ได้ตั้งประเด็นคำถามต่อชาวพุทธว่า : “ศาสนาพุทธสอนเรื่องศีล ๕ ห้ามฆ่าสัตว์ทุกชนิด ชาวพุทธเชื่อเรื่องกรรม ฆ่าสัตว์ทุกชนิดเป็นบาป ดังนั้น ชาวพุทธสามารถฆ่าคนที่กำลังจะฆ่าญาติพี่น้องของตนเอง ได้หรือไม่?”

ตอบว่า : ก็เขาเชื่อก็เปอร์เซ็นต์ละ? ถ้ายังเชื่อไม่ถึง ๑๐๐ % ก็อาจมีความโลภจัด หรือ ความโกรธจัด จนทำให้ฆ่าคนได้อีก แต่ผู้ที่เชื่อกรรม ๑๐๐ % ก็คือพระโสดาบัน จะไม่ทำร้ายใครอีกแล้ว แม้ต้องแลกด้วยชีวิตก็ตาม!

ถามว่า : ชาวพุทธที่เชื่อเรื่องกรรม แต่ไปฆ่าคนตาย ไม่เป็นบาปหรือ?

ตอบว่า : ผู้ที่ฆ่าคนตายด้วยเจตนาเป็นบาปทุกคนแหละครับ อย่าว่าแต่คนเลย แม้แต่ฆ่ามดตบยุงด้วยเจตนา ก็บาปครับ แต่อาจจะไม่ตกนรกนะ!

ถาม : ถ้าเช่นนั้น! ชาวพุทธก็เป็นทหาร เป็นนักรบไม่ได้ละสิ?

ตอบ : ทหารไทย ทหารพม่า ทหารศรีลังกา ก็เป็นพุทธไม่ใช่หรือ

ถาม : แล้วเขาไม่กลัวบาป ไม่กลัวตกนรกหรือ?

^{๔๙} ดูรายละเอียดใน ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๗๗/๕๐๖.

^{๕๐} ท่านรสูลุลลอฮ์กล่าวว่า “บุคคลใดที่ฆ่าจิ้งจก ต๊กแก ในการตีครั้งแรกตาย เขาจะได้รับผลบุญถึง 100 ความดี ส่วนการตีครั้งที่สองตาย ผลบุญของเขาจะน้อย”

ตอบ : แม้แต่มหาโจรคนหนึ่ง (โจรเคราแดง) ที่เคยฆ่าคน มาเป็นหมื่นคน เขายังไม่ตกนรกเลยครับ! เพราะก่อนตาย เขา สามารถปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาจนเกิด "ปัญญาญาณ" ได้ เขา ตายด้วยจิตที่เป็น "สัมมาทิฐิ" จึงไปเกิดในสุคติ ในสวรรค์

ถาม : อ้าว! ศาสนาพุทธไม่ได้สอนให้เชื่อเรื่องกรรมเป็นใหญ่หรือ? ไฉนว่า สัตว์โลกต้องเป็นไปตามกรรม?

ตอบ : แม้เคยทำบาปไว้มาก ก็หลุดพ้นจากนรกอย่างสิ้นเชิงได้ หาก สามารถเข้าถึงปัญญาขั้นสูงสุดได้ ไม่ปล่อยจิตวิญญาณให้เป็นไปตามกรรม!

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ใช้ "ปัญญา" เป็นใหญ่ในการดำเนินชีวิตครับ.. ไม่ใช่กรรมเป็นใหญ่! กรรมเป็นตัวชักนำชีวิตสรรพสัตว์ไปสู่ความสุขบ้าง ไปสู่ ความทุกข์บ้าง ก็จริง! แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้ปล่อยชีวิตไปตามกรรม คนบางคนแม้เคยทำบาปกรรมมามาก หากเขาเชื่อพระพุทธเจ้ามากพอ ลงมือ ปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔ จนเกิดปัญญาญาณ บรรลุโสดาบันได้ เขาก็จะไม่ตกนรก อีกเลย และเกิดในสุคติภูมิอีกไม่เกิน ๗ ชาติ ก็จะไปเข้าสู่พระนิพพานอย่างถาวร ไม่กลับไปเวียนว่ายตาย-เกิดอีกแล้ว

ถามว่า : ศาสนาพุทธสอนให้ใช้ชีวิต ด้วยการคิดบวกใช่หรือไม่? ตอบ ว่า : ไม่ใช่ครับ

ถามว่า : จั๊น! ศาสนาพุทธสอนให้ดำเนินชีวิตอย่างไร? ตอบว่า : ศาสนา พุทธสอนให้ดำเนินชีวิตด้วยความรู้ ให้มากกว่าความคิด เพราะความคิดมักเจอ ด้วยอคติอยู่เสมอ พระอรหันต์คือผู้ดำเนินชีวิตด้วยความรู้ล้วนๆ

ทำไมพระอรหันต์ไม่ตายอีกแล้ว? ตอบว่า: เพราะท่านกำจัดกิเลส คือ ราคะ โทสะ โมหะได้หมดเกลี้ยงแล้ว เมื่อพระอรหันต์เข้าสู่ปรินิพพาน ท่านย่อม ไม่มาเวียนว่ายตาย - เกิดอยู่ใน ๓๑ ภูมิอีกแล้ว

ระบบภพภูมิทั้ง ๓๑ ภูมิ เปรียบเหมือนดาวตกหนุ ที่คนมีกามราคะ ยังติดข้องอยู่ ส่วนโสดาบันหลุดพ้นไปจากระบบนี้ได้แล้ว ๓๐% ยังติดอยู่ใน ระบบ ๗๐% แต่จะไม่ตกนรกอีกแล้ว! และ จะบรรลุอรหันต์ได้แน่นอน อีกไม่ เกิน ๗ ชาติ พระสกทาคามีหลุดพ้นไปจากระบบนี้ได้แล้ว ๔๐% ยังติดอยู่ใน

ระบบ ๖๐% พระอนาคามีหลุดพ้นไปจากระบบนี้ได้แล้ว ๕๐% ยังติดอยู่ในระบบแค่ ๕๐% พระอรหันต์หลุดพ้นจากระบบนี้ พ้นจากเหตุปัจจัยทั้งปวงได้ เต็ดขาดแล้ว ๑๐๐% เข้าสู่พระนิพพานอันเป็นบรมสุข ที่ไม่หวนกลับมาสู่ระบบนี้อีกแล้ว

มหาโจรผู้ไม่ต้องตกรอกอีกแล้ว

ปรากฏเรื่องราวในคัมภีร์พระธรรมบทว่า โจรคราแดงคนหนึ่งร่วมกับพวกอีก ๕๐๐ คน ทำการปล้นฆ่าเจ้าทรัพย์หลายคน..ต่อมาถูกกองทหารจับได้ ตัดสินประหารชีวิต แต่พระราชาไว้ชีวิตเขาเพื่อให้ตัดคอเพื่อนๆ ทั้ง ๕๐๐ คน นั้น และ แต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นเพชรฆาตตัดคอคนอยู่ ๕๕ ปี เมื่อเขาเสียชีวิตลง พระภิกษุสนทนากันว่า “เพชรฆาตนั้นทำกรรมหยาบซ้ำตลอด ๕๕ ปี เสียชีวิตในวันนี้แล เขาถวายอาหารแก่พระสารีบุตรก็ในวันนี้เหมือนกัน เสียชีวิตก็ในวันนี้แน่ เขาไปบังเกิดในที่ไหนหนอ”

พระศาสดาเสด็จมาแล้วตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ พวกเธอนั่งสนทนากันด้วยถ้อยคำอะไรหนอ” เมื่อภิกษุเหล่านั้นกราบทูลแล้ว จึงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย! บุรุษนั้นไปบังเกิดแล้วในสวรรค์ชั้นดุสิต”

พระภิกษุทูลถามด้วยความสงสัยว่า “พระองค์ตรัสอะไร บุรุษนั้นฆ่ามนุษย์สิ้นเวลาเท่านี้ แล้วบังเกิดในวิมานดุสิตได้อย่างไร”

พระศาสดาตรัสว่า “บุรุษฆ่าโจรผู้ร้าย ได้กัลยาณมิตรผู้ใหญ่ ฟังเทศนาของท่านสารีบุตร ได้ทำอนุโลมขันติญาณ^{๕๑} ให้บังเกิดขึ้น เคลื่อนจากโลกนี้แล้ว ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิต”^{๕๒}

จากเนื้อความในเรื่องนี้ก่อให้เกิดข้อสงสัย ๒ ประการ คือ

๑) โจรคราแดงได้เพียงวิปัสสนาญาณเบื้องต้น ยังไม่บรรลุโสดาบัน (ยังไม่ปิดประตูอบาย) ฆ่าคนมากี่มาก ทำไมไม่ต้องตกรอก?

๒) หลังจากขึ้นสวรรค์แล้ว เขายังต้องตกรอกอีกหรือไม่?

^{๕๑} หมายถึงวิปัสสนาญาณ (ขุ.ป.อ. (บาลี) ๒/๓๖/๓๖๗, ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๓๗/๕๘๘)

^{๕๒} ขุ.ธ.อ. (ไทย) ๑/๒/๒/๔๒๓.

มีวินัจฉัยดังนี้

๑) ก่อนวินัจฉัยประเด็นที่ ๑ ควรตอบคำถามก่อนว่า “ตายแล้วไปไหน” พระพุทธเจ้าตรัสว่า “จิตเต สงกิลิฏฺเฐ ทุกคคติ ปาฏิกงฺขา จิตเต อสงกิลิฏฺเฐ สุกฺติ ปาฏิกงฺขา” เมื่อจิตเศร้าหมอง มีทุกคติ (อบายภูมิจิต) เป็นอันหวังได้ เมื่อจิตผ่องใส มีสุคติ (โลก สวรรค์) เป็นอันหวังได้^{๕๓} นั่นก็หมายความว่า ถึงแม้เราเคยทำบาปไว้มาก แต่ถ้าหากขณะตายมีจิตผ่องใส สามารถห่วงเอากุศลธรรมมาเป็นอารมณ์ได้ ก็สามารถไปเกิดในสุคติได้ ปัญหาที่มีอยู่ว่า ทำอย่างไรจึงจะมีสติมั่นคง มีสมาธิตั้งมั่น ในขณะมีทุกขเวทนากลับ ในขณะกรรมและนิमितปรากฏก่อนตายได้

คำตอบมีอยู่ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคว่า “อิมินา ปน (ปัจจยปริคคห) ญาณณ สมณนาคโต วิปสสโก พุทฺธสฺสเน ลทฺธสฺสาสึ ลทฺธปติฏฺโฐ นียตคฺติโก จุฬโสตาปนโน นาม โหติ.^{๕๔} ผู้ที่เจริญวิปัสสนาภาวนาจนได้ปัจจยปริคคหญาณแล้ว (ทุกขเวทนาดับได้) เป็นผู้ที่มีศรัทธาตั้งมั่นในพระศาสนาแล้ว จัดว่าเป็นพระจุฬโสตาบัน ชาติหน้า ๑ ชาติ มีคติเป็นที่ไปอันแน่นอนแล้ว

คัมภีร์วิสุทธิมรรคมหาฎีกา อธิบายเสริมว่า “สุคติปรายโน โหตีติ วุตตํ นียตคฺติโกติ”^{๕๕} ชาติต่อไป ๑ ชาติ มีสวรรค์เป็นที่ไปอย่างแน่นอน

นี่คือคำตอบว่า ทำไมมหาโจรเคราะห์แดงผู้ที่เคยทำบาปไว้มากมาย แต่กลับไปเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิตได้อย่างไร! นั่นก็เพราะว่าเขาปฏิบัติวิปัสสนาจนได้วิปัสสนาญาณที่ ๒ แล้วเพียรบ่มเพาะอินทรีย์จนถึงขณะจิตสุดท้าย

๒) ก่อนวินัจฉัยประเด็นที่ ๒ มีปัญหาถามก่อนว่า “ถ้าเราทำบุญและบาปมาพอๆ กัน ให้เลือกว่าจะไปตกนรกก่อน หรือ จะไปสวรรค์ก่อน”

แน่นอนว่า คนส่วนใหญ่มักเลือกตกนรกก่อน เพราะจะได้ทุกข์ให้เสร็จสิ้นไป ต่อไปจะได้มีความสุขในสวรรค์ได้อย่างสบายใจ ไม่ต้องคอยกังวลว่าจะต้องไปตกนรกในอนาคตข้างหน้า แต่ประเด็นนี้ ครั้งเมื่อพระผู้มีพระภาค

^{๕๓} ดูใน ม.ม. (บาลี) ๑๒/๗๐/๔๘, ม.ม. (ไทย) ๑๒/๗๐/๖๒.

^{๕๔} วิสุทธิ. (บาลี) ๒/๒๗๑..

^{๕๕} วิสุทธิ. มหาฎีกา (บาลี) ๒/๔๒๔.

เจ้าทรงประกาศพระธรรมจักรแก่เหล่าปัญจวัคคีย์ ขณะนั้นพรหมและเทวดาประมาณ ๑๘ โภกวิได้บรรลุธรรมในการประชุมครั้งนั้นด้วย^{๕๖} นั่นก็หมายความว่า ทั้งพรหมและเทวดาก็สามารถบรรลุธรรมในสวรรค์ได้เช่นกัน เมื่อบรรลุแล้วก็ไม่ต้องไปตกนรกอีกแล้ว

การบรรลุธรรมคืออะไร? คือ การบรรลุเป็นพระอริยบุคคล ๔ ประเภท คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี หรือ พระอรหันต์ เมื่อเจริญวิปัสสนาภาวนาจนเกิดสภาวะญาณที่ ๑๔ แล้ว ครั้งแรกแล้ว โสดาปัตติมรรคญาณจะทำหน้าที่ประหารกิเลสในขณะที่เสวยนิพพานเป็นอารมณ์ ๒ ตัว คือ มิจฉาทิฏฐิกิเลสและวิจิกิจฉากิเลสได้เด็ดขาด สำเร็จเป็นพระโสดาบัน เป็นผู้ไม่ตกไปในอบายภูมิ ^{๕๗} อีกแล้ว^{๕๗} ดังนั้น เมื่อโจรคราแดงท่านนี้ได้ไปเป็นเทวดาในสวรรค์แล้ว หากเขาเป็นผู้ไม่ประมาท เพียรเจริญวิปัสสนาภาวนาให้มากขึ้น ก็มีโอกาสบรรลุธรรมในสวรรค์ชั้นนั้นได้เช่นกัน เมื่อบรรลุโสดาบันแล้ว ก็แสดงว่าปิดประตูอบายได้แล้ว ก็ไม่ต้องไปทุกข์ทรมานในนรกอีกต่อไป และ จะบรรลุเป็นพระอรหันต์อย่างแน่นอนอนภายใน ๗ ชาติ เป็นอย่างยิ่ง

เมื่อบุคคลมีความศรัทธาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เต็มเปี่ยมแล้ว น้อมจิตไปเพื่อเจริญสติปัฏฐาน ๔ ตามกำหนดรู้อารมณ์ที่มากกระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และ ใจ ในทั้ง ๔ ฐาน คือ กาย เวทนา จิต และธรรม จนเกิดวิปัสสนาญาณขึ้นตามลำดับ ทั้ง ๑๖ ญาณแล้ว เมื่อบรรลุมรรคญาณ ที่ ๑๔ โสดาปัตติมรรคญาณจะทำหน้าที่ประหารกิเลส คือ สักกายทิฏฐิ^{๕๘} วิจิกิจฉา และสีลัพตปรามาส^{๕๙} ได้อย่างเด็ดขาด บรรลุเป็นพระอริยบุคคลเบื้องต้นในพุทธศาสนา เมื่อบรรลุมรรคญาณครั้งสุดท้าย คือ ครั้งที่ ๔ ละอนุสัยกิเลสได้หมดสิ้น สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ผู้ดับทุกข์ได้สิ้นเชิง ไม่มีภพใหม่อีกต่อไปแล้ว

^{๕๖} ดูใน ขุ.พุทธ. (ไทย) ๓๓/๒/๕๕๔.

^{๕๗} ดูใน ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๔/๑๓/๒๑.

^{๕๘} สักกายทิฏฐิ ความเห็นผิด เข้าใจผิด ว่าชีวิตและร่างกายเป็นตัวของตน

^{๕๙} สีลัพตปรามาส ความยึดถือผิดๆ ว่าบุคคลจะบริสุทธิ์ได้เพียงเพราะศีลและวัตร

สัตว์ที่ไม่มีปัญญาญาณยังต้องเกิดอีกไม่สิ้นสุด

ที่จริงแล้ว “ความเป็นสัตว์” เป็นเพียงภาวะสมมติเท่านั้น อันเกิดจากจิต (วิญญาณที่มีต้นหาและอุปาทาน) ที่เข้าไปยึดติด (ถือผิดด้วยความวิปลาส) ในขั้น ๕ ว่าเป็นตัว เป็นตน เป็นเรา เป็นเขา ความเป็นสัตว์จึงเกิดขึ้นด้วยความสำคัญผิดนั้น^{๖๐} เพราะแท้จริงแล้ว ภาวะแห่งจิตและขั้น ๕ ล้วนเกิด-ดับไปตามเหตุปัจจัยอยู่ตลอดเวลา หากความเป็นอัตตาตัวตนไม่ได้เลย แต่เพราะยังไม่มีกำลังสติและปัญญาญาณมากพอจึงไม่อาจเข้าไปเห็นความจริง ณ ขณะที่เกิด และขณะที่ดับของภาวะนั้นๆ ได้ ส่งผลให้จิตยังหลงติดยึดอยู่ด้วยอำนาจอวิชชา (ความเห็นผิด) สร้างภพชาติใหม่อยู่เรื่อยไป ไปไม่ถึงฝั่งแห่งพระนิพพานกันสักที

ธรรมชาติที่แท้จริงของจิต หรือวิญญาณนั้น คือ มีอาการกระพริบรู้อารมณ์^{๖๑} อยู่ตลอดเวลา หาได้เกาะกุมเป็นกลุ่มก้อน (อัตตา) อย่างที่เรารู้สึกกันว่าเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นพระ เป็นคนไทย ฯลฯ ..ไม่! แต่เป็นภาวะที่กระพริบเกิด-ดับ ดับ-เกิดอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ยิ่งกว่าสายฟ้า เปรียบเหมือนกับแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าที่เรารู้สึกว่าสว่างไสวอยู่ตลอดเวลา แท้จริงแล้วมันกระพริบเกิด-ดับอยู่ตลอด แต่เพราะใน ๑ วินาทีแสงไฟกระพริบถึง ๑๐๐-๑๒๐ ครั้ง ส่วนสายตาของเรามีความสามารถในการจับความเปลี่ยนแปลงได้ไม่เกิน ๒๔ ครั้งต่อวินาที ดังนั้น เราจึงไม่สามารถเห็นการกระพริบของแสงไฟได้ จึงเข้าใจวิปลาสไปว่า “หลอดไฟส่องแสงสว่างอยู่ตลอดเวลา”^{๖๒}

^{๖๐} ส.สคา. (ไทย) ๑๕/๑๗๑/๒๒๘., ส.สฟา. (ไทย) ๑๘/๖๖/๕๗.

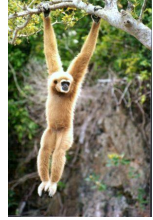
^{๖๑} อารมณ์ คือ สิ่งที่จิตยึดหน่วงไว้ ทางตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และความรูสึกนึกคิดต่างๆ อารมณ์เป็นที่ยึดหน่วงจิตและเจตสิก เปรียบเหมือน คนแก่ต้องอาศัยไม้เท้า ดังวิเคราะห์ว่า

จิตตเจตสิกเกหิ อาลมพตติ อาลมพณิ. ธรรมชาติอันจิตและเจตสิกยึดหน่วง จึงชื่อว่า อาลัมพะณะ ได้แก่ อารมณ์ ๖ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกาย และความรูสึกนึกคิด

^{๖๒} กระแสไฟฟ้ามีความถี่ ๕๐ - ๖๐ Hz หมายถึง ๕๐ - ๖๐ รอบต่อวินาที และเนื่องจากเป็นกระแสสลับ หนึ่งรอบจึงมีแสงสว่าง ๒ ครั้ง ดังนั้น ในหนึ่งวินาที หลอดไฟจึงกระพริบ ๑๐๐-๑๒๐ ครั้ง

จิต (วิญญาน) นั้น มีอาการกระพริบเกิด-ดับไปตามอารมณ์ที่ยึดหน่วง หรือที่รับรู้อยู่ตลอดเวลา^{๖๓} เปรียบเหมือนลิงที่โหนต้นไม้ ปล่อยกหนึ่งไปจับอีก กิ่งหนึ่ง จากต้นหนึ่งไปเหินยวร้างอีกต้นหนึ่งอยู่ตลอดเวลา

จิตก็เช่นกัน จิตดวงเก่าดับไป-จิตดวงใหม่เกิดขึ้นเหินยว ร้างอารมณ์ใหม่ต่อๆ ไป จึงทำให้ยังรู้สึกว่าการเสด็จ หรือ ความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ยังดำรงอยู่ต่อเนื่อง **ไม่ได้ดับขาด** ดังนั้น เมื่อสัตว์ตายลงจึงไม่ได้ดับสูญไปเสียทั้งหมด เพราะขณะตายยังมีอารมณ์มาให้จิตเหินยวร้างไว้อยู่ อารมณ์ของจิตขณะตายมี ๓ ลักษณะ คือ ๑.กรรมอารมณ์ ๒.กรรมนิมิตอารมณ์ ๓. คตินิมิตอารมณ์

จิตดวงเก่า(จุติจิต)ดับลงตรงที่ตายก็จริง แต่เพราะมีอารมณ์ ๓ ลักษณะ นี้อย่างใดอย่างหนึ่งมาปรากฏให้จิตยึดรั้งไว้ จึงเกิดจิตดวงใหม่ (ปฏิสนธิจิต) ต่อไปอีก ชีวิตสรรพสัตว์จึงไม่ได้จบสิ้นลงที่ความตาย อย่างที่เข้าใจกัน

เมื่อสัตว์ตายลงก็ยังคงเกิดอีกเรื่อยๆ ยังไม่สามารถดับภพชาติ เข้าสู่พระนิพพานได้ ก็เปรียบเหมือนลิงที่โหนจากต้นไม้ต้นหนึ่ง แล้วพลัดตกลงสู่พื้น แต่ขณะที่กำลังค่อยๆ ตกลงสู่พื้นนั้น ยังมีกำลังเรียวแรงและสัญชาตญาณของความเป็นลิง (สัตว์) อยู่ ได้ไปเหินยวร้างต้นไม้อีกต้นหนึ่งไว้ จึงยังไม่ตกลงพื้นตาย ยังโหนไปยังต้นไม้ต้นต่อๆ ไปได้อีกเรื่อยๆ จิตของสรรพสัตว์ก็เช่นกัน เมื่อตายลงหรือดับลงขณะหนึ่งๆ ยังมีกำลังของตัณหาและอุปาทานเหินยวแน่นอยู่ จึงยังยึดรั้งเกาะติดอารมณ์ต่อไปอีกเรื่อยๆ จึงยังไม่ตกเข้าสู่พระนิพพานได้

แต่หากผู้ใดมีความศรัทธาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มากพอ ลงมือฝึกเจริญสติปัญญา ๔ จนมีกำลังสติและปัญญาญาณมากพอ จนสามารถเข้าไปเห็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร หรือวิญญาน ณ ขณะที่เกิดและขณะที่ดับของภวะนั้นๆ ได้ ส่งผลให้เกิดวิปัสสนาญาณอย่างสมบูรณ์^{๖๔} เมื่อครบทั้ง ๑๖ ขั้นก็บรรลุมรรค ผล นิพพานได้ คือทำลายอวิชชา ตัณหา อุปาทานได้สิ้นซากแล้ว จิตก็จะไม่มีกิเลสตัณหาให้ไปเหินยวร้างยึดติดในอารมณ์ใดๆ ด้วยอุปาทาน

^{๖๓} ดูใน ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๕๑/๘๒.

^{๖๔} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๖๓/๓๕.

(ความยึดติด) อีกต่อไป เมื่อจิตดวงสุดท้าย (จirimวิญญาน^{๖๕}) ดับลง ก็จะตกเข้าสู่พระนิพพาน อย่างถาวร^{๖๖} ชนิดที่ไม่ต้องกลับมาเหน็ดเหนื่อยหรือตื่นรนเพื่อยึดเกาะเหนี่ยวรั้งอารมณ์ใดๆ อีกต่อไป เหมือนลิงที่ลื่นกำลัง (กิเลส) แล้ว ย่อมตกลงสู่พื้นดินเต็มๆ แรง กระแทกพื้นตาย ไม่มีวันฟื้นขึ้นมาได้อีก

ถามว่า ภาวชาติต่อไป มาจากไหน? กรรมนิमित หรือคตินิमित มาเป็นอารมณ์แกจิตขณะตายได้อย่างไร?

ตอบว่า ขณะที่ลิงเกาะอาศัยอยู่ที่ต้นไม้ต้นเดิมอยู่หลายสิบปี เมื่อลิงกินเนื้อผลไม้เสร็จแล้วก็ได้เขวี้ยงเมล็ดลงไปทั่วๆ ครั้ง เมล็ดก็ไถ่อกเติบโตขึ้นมาเป็นต้นไม้ อีกต้นหนึ่งเรื่อยๆ จิตของสัตว์ก็เช่นกัน เมื่อเสพอารมณ์ที่มากระทบทางตา หู ใจ ลิ้น กาย หรือใจ ด้วยอำนาจของกิเลสตัณหาและอุปาทานแล้ว ก็ไปก่อกรรมดีบ้าง กรรมชั่วบ้าง เหมือนลิงที่กินผลไม้แล้วก็ได้เขวี้ยงเมล็ดออกไป กรรมนั้นๆ ก็จะไปเป็นอารมณ์ให้แก่จิตขณะตาย (จุติจิต) ยึดหน่วงเหนี่ยวรั้งไว้ ก่อให้เกิดปฏิสนธิจิตในภพชาติใหม่ ต่อไปอีกเรื่อยๆ

แต่หากลิงตัวใด กินผลไม้แล้วไม่คายเมล็ดทิ้ง ทนเคี้ยวเมล็ดจนแหลกละเอียด เหมือนกับผู้เจริญสติปัญญาฐาน ๔ เพียรกำหนดรู้ทุกอย่างที่มากระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กายใจ จนเกิดปัญญาญาณ ทำลายอาสวกิเลสเสียได้ ลิงตัวนั้นก็จะไม่มีเมล็ดให้เขวี้ยงทิ้ง ต้นไม้ต้นใหม่ไม่ก็จะไม่งอกเติบโตขึ้นมาได้อีก อารมณ์ที่จะให้จิตไปยึดรั้งด้วยอำนาจตัณหาและอุปาทานก็ไม่มีอีก เมื่อจิต (วิญญาน) ดับลงขณะตายก็จะสิ้นภพสิ้นชาติ^{๖๗} ตกเข้าสู่พระนิพพานอย่างถาวร

แต่การขบเคี้ยวเมล็ดผลไม้ให้แหลกละเอียดที่ละเอียดๆ เป็นเรื่องที่ต้องฝืนใจทำ เพราะมีรสชาติฝาดและขม การเจริญวิปัสสนาตามแนวสติปัญญาฐาน ๔ ก็ดูจะเดียวกัน ต้องอดทน ฝืนใจ จึงจะทำได้..

^{๖๕} จirimวิญญาน คือ จิตสุดท้าย หมายถึง จุติจิตของพระอรหันต์ ขณะเข้าสู่พระนิพพาน (ขุ.จ.อ. (บาลี) ๖/๗)

^{๖๖} ดูรายละเอียดใน ส.ข. (ไทย) ๑๗/๕/๑๙.

^{๖๗} “ทุกข์ทั้งหมดย่อมเกิดเพราะวิญญานเป็นปัจจัย เพราะวิญญานดับลงทุกข์จึงเกิดขึ้นไม่ได้อีกต่อไป” (ขุ.สุตต. (ไทย) ๒๕/๗๔๐/๖๗๖.

วิธีเจริญสติปัฏฐาน ๔ ทำปัญญาญาณให้สมบูรณ์

สติปัฏฐาน แปลว่า การปฏิบัติภาวนามีสติเป็นประธาน^{๖๘} พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ทางนี้เป็นทางสายเดียว เป็นทางสายเอก เพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่าสัตว์ เพื่อล่วงโสกะและปริเทวะ เพื่อดับทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุดุรรวมเพื่อทำให้แจ้งนิพพาน ทำให้บรรลุวิชชาและวิมุตติ”^{๖๙}

การเจริญสติปัฏฐาน คือ การตั้งสติระลึกอารมณ์ที่มากกระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (ขั้น ๕) รู้ไปตามอาการที่เห็น ตามที่ได้ยิน ที่ได้กลิ่น ที่ได้สัมผัส ที่ได้นึก ที่ได้รู้สึก ที่ได้รับรู้ในขณะที่จิตปัจจุบัน ไม่ตัดสินอารมณ์ ดี-ชั่ว ชอบหรือไม่ชอบ คือ ระลึกรู้ด้วยสติอย่างจดจ่อต่อเนื่องในอาการใดๆ ตามลักษณะอาการของอารมณ์นั้นๆ ไม่ใช่รู้ตามความรู้สึกของเราผู้เข้าไปรู้

การกำหนดรู้อาการของท้องพอง-ท้องยุบ จัดเป็นธาตุกรรมฐาน เพราะอาการท้องพอง-ยุบนั้น เป็นลมในท้องที่ดันให้พองออกและหดยุบเข้า ตามลักษณะอาการของวาโยธาตุ ซึ่งมีลักษณะอาการ ๓ ประการ คือ

วิตถมณฑลกษณา สภาวะตั้งหย่อนของธาตุลมที่เป็นโณฏฐัพพารมณ เป็นลักษณะพิเศษของวาโยธาตุ

สมุทธีรณรสา การทำให้เคลื่อนไหวจากระยะหนึ่งไปสู่อีกระยะหนึ่ง เป็นหน้าที่ของวาโยธาตุ

อภินีหารปัจจุภูฐานิ การผลักดันออก ขยายออก ตั้งออก เป็นอาการปรากฏของวาโยธาตุ^{๗๐}

เป็นการฝึกปฏิบัติในหมวดอิริยาบถในกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ยถา ยถา วา ปนสส กายो ปณฺหิตो โทหิติ, ตถา ตถา นํ ปชานาติ.” เธอตั้งกายไว้ด้วยกิริยาอาการอย่างใดๆ ก็รู้ชัดตามกิริยาอาการอย่างนั้นๆ^{๗๑}

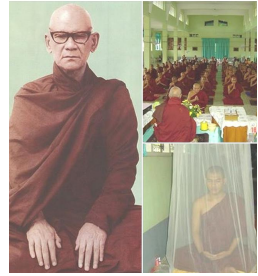
^{๖๘} ที.ม.อ. (บาลี) ๑/๓๖๗-๓๖๘, ที.ม.ฎีกา (บาลี) ๓๕๗-๓๕๙.

^{๖๙} ดูใน ม.อ. (ไทย) ๑๔/๔๓๓/๔๙๒, อภ.ทสก. (ไทย) ๒๔/๖๑/๑๓๖.

^{๗๐} ดูใน ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๗๘/๓๐๗, อภ.สง.อ. (บาลี) ๑/๓๙๑.

^{๗๑} ที.ม. (บาลี) ๑๐/๓๕/๒๖๐-๑.

๑) อาการที่ท้องพอง-ท้องยุบ ซึ่งมีลักษณะ ตึง-หย่อน เคลื่อนไหวไปมา จากระยะหนึ่งไปอีกระยะ หนึ่งนั้น เป็นลักษณะของวาโยธาตุ การกำหนดจดจ่อ อยู่ที่อาการพอง-ยุบ จนเห็นอาการดับหายไป เป็นการเจริญธาตุมนสิการปัพพะ นอกจากนี้ยังเป็นการ กำหนดความเคลื่อนไหวของลมที่ตันท้องออกมา และ หดยุบลง จึงเท่ากับเป็นการกำหนดในส่วนของสัมปชัญญูปัพพะอีกด้วย

อนึ่ง ขณะนั่งภาวนาหรือเดินจงกรม หากเสียงแทรกเข้ามาชัดเจนก็ให้อำนาจได้ยินนั้น พร้อมกับกำหนดว่า “ได้ยินหนอๆ” ลมพัดมาถูกที่ผิวกาย กำหนดว่า “ถูกหนอๆ” หรือ “เย็นหนอๆ” จนอาการดับไป สติกำหนดรู้อาการ ตึง-หย่อน อาการกระทบ เย็น ร้อน อ่อน แข็ง ฯลฯ ขณะลุก ขณะกราบ ขณะเคี้ยว นี่เป็นการเจริญกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน

กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การเจริญภาวนามีสติพิจารณาเห็นกาย ในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกเสียได้

๒) ในขณะที่กำหนดพอง-ยุบอยู่นั้น หากมีมดหรือยุงกัด รู้สึกเจ็บ สงัดจิต ไปกำหนดอาการนั้น “เจ็บหนอๆ” จนกว่าจะดับไป นั่งนานปวดหลังปวดขา กำหนด “ปวดหนอๆ” (เพียงเพื่อรู้อาการไม่ใช่เพื่อให้หาย) เมื่อสภาวะญาณ สูงขึ้นรู้สึกเบาสบาย กำหนด “สบายหนอๆ” เกิดปีติปราโมทย์กำหนด “รู้หนอๆ” นี่เป็นการเจริญเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน

เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การเจริญภาวนามีสติพิจารณาเนืองๆ ซึ่งเวทนาในเวทนาทั้งหลาย คือ ความรู้สึกเป็นสุขเป็นทุกข์หรือเฉยๆ เมื่อได้เห็น รูป ได้ยินเสียง ได้ดมกลิ่น ได้ลิ้มรส ได้ถูกต้องสัมผัสด้วยกายและได้นึกถึงสิ่ง ต่างๆ ที่สัมผัสทางประสาททั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ โดยพิจารณา ให้เห็นความเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงความรู้สึก ไม่ใช่สิ่งที่เที่ยงแท้ยั่งยืนไม่ใช่ ตัวตน มีความเพียร มีสัมปชัญญะ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้

๓) ในขณะที่กำหนดพอง-ยุบอยู่นั้น หากเกิดความคิดขึ้น คิดโกรธ กำหนดว่า “โกรธหนอๆ” คิดเรื่องราคะ กำหนดว่า “ราคะหนอๆ” ถ้าความคิด

นั้นปรากฏเฉยๆ ไม่อาจจำแนกเป็นราคา โทสะ โมหะได้ กำหนดเพียงว่า “คิดนอกๆ” จนเห็นอาการจางหายไป ของอาการนั้น นี่เป็นการเจริญจิตตานุัสสนาสติปัฏฐาน

จิตตานุัสสนาสติปัฏฐาน คือ การเจริญภาวนามีสติพิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ กำจัดอภิชฌา และ โทมนัสในโลกได้

๔) ในขณะที่กำหนดพอง - ยุบอยู่นั้น เผลอบ่อยรู้สึกหงุดหงิด กำหนด

อาการว่า “หงุดหงิดนอกๆ” ง่วงซึ่มกำหนดอาการว่า “ซึ่มนอกๆ” หรือมีสิ่งมารบกวนรู้สึกรำคาญ กำหนดอาการว่า “รำคาญนอกๆ” ขณะกำหนดพอง-ยุบอยู่นั้น รู้ความเป็นไปของธาตุ หรือ รู้อาการปิติ สุข เยือกเย็น กำหนดตรงอาการรู้ว่า “รู้นอกๆ” เมื่อญาณสูงขึ้นแล้ว สภาวะธรรมต่างๆ จะละเอียด นิ่มนวล เบบาง ก็กำหนดว่า “รู้นอกๆ” หรือ “รู้ๆๆ” จนกว่าอารมณ์ทั้งรูปทั้งนามดับไปหมดสิ้น อย่างสิ้นเชื้อ (เชื้อที่ทำให้ต้องเกิดรูป-นามในภพใหม่อีก) นี่เป็นการเจริญธัมมานุัสสนาสติปัฏฐาน

ธัมมานุัสสนาสติปัฏฐาน คือ มีสติและปัญญาญาณ(ที่พอกพูนด้วยศีล) พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลายอยู่ มีความเพียร มีสติ มีสัมปชัญญะ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลก

เมื่อผู้มีศรัทธาปฏิบัติภาวนาอยู่เช่นนี้ตลอดทั้งคืนทั้งวัน ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอนหลับไปในทุกๆ วัน สติ สมาธิและปัญญาจึงมีกำลังเพิ่มมากขึ้น จนสามารถรับรู้ได้ถึงความเป็นไปของธาตุต่างๆ และอาการของปิติ สุข หรือภาวะอุเบกขาภายในใจได้อย่างแจ่มชัด ก็ให้กำหนดรู้อาการ(จิต)รู้นั้นด้วยว่า “รู้นอกๆๆ” เมื่อวิปัสสนาญาณพัฒนาสูงขึ้นแล้ว สภาวะธรรมต่างๆ จะละเอียด นิ่มนวล เบบางยิ่งขึ้น ก็กำหนดรู้ว่า “รู้ๆ” จนกว่าอารมณ์ ทั้งรูปทั้งนามและจิตรู้ดับหมดสิ้นไป จนสิ้นเชื้อที่เป็นเหตุปัจจัยให้เกิดรูป-นามใหม่อีก

เจริญวิปัสสนาภาวนา ทำปัญญาญาณให้สมบูรณ์

ปัญญาญาณที่พอกพูนขึ้น ด้วยการพิจารณาสภาพธรรมที่เป็นฝักฝ่ายแห่งการตรัสรู้(โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ) จนเห็นแจ้งตามความเป็นจริงของ

รูป-นาม ย่อมทำให้มรรคมงคล ๘ สมบูรณ์ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เมื่อรู้ว่าจิตเป็นเอกัคคตารมณ์ ไม่ฟุ้งซ่าน ด้วยการกำหนดพิจารณาภายในกาย ..ธรรมในธรรม ย่อมทำอินทริยทั้งหลาย ให้สมบูรณ์ รู้ชัดโคจร^{๗๒} และ รู้แจ้งธรรมอันมีความสงบเป็นประโยชน์ ย่อมทำผลทั้งหลายให้สมบูรณ์.. ย่อมทำโพชฌงค์ทั้งหลายให้สมบูรณ์.. ย่อมทำมรรค (ทั้ง ๘) ให้สมบูรณ์..ย่อมทำธรรมทั้งหลายให้สมบูรณ์”^{๗๓}

พระสารีบุตรเถระอธิบายรายละเอียดไว้ว่า ย่อมทำมรรคทั้งหลาย ให้สมบูรณ์ คือ ทำสัมมาทิฏฐิให้สมบูรณ์ด้วยความเห็นถูกในอริยสัจ ๔ ทำสัมมาสังกัปปะให้สมบูรณ์ด้วยการยกจิตขึ้นสู่อารมณรูป-นาม (ชั้น ๕) ทำสัมมาวาจาให้สมบูรณ์ด้วยการกำหนดรู้^{๗๔} ทำสัมมากัมมันตะให้สมบูรณ์ด้วยความทำมรรคให้เกิดขึ้น ทำสัมมาอาชีวะให้สมบูรณ์ด้วยความผ่องแผ้ว ทำสัมมาวายามะให้สมบูรณ์ด้วยการระครองจิตไว้ ทำสัมมาสติให้สมบูรณ์ด้วยการเข้าไปตั้งไว้ที่ฐานกาย เวทนา จิต ธรรม ทำสัมมาสมาธิให้สมบูรณ์ด้วยความไม่ฟุ้งซ่าน^{๗๕}

ขณะที่เจริญสติปัฏฐาน ๔ กำหนดรู้อาการpong-อาการยุบอยู่นั้น องค์มรรคทั้ง ๘ ประการมีอยู่พร้อม^{๗๖} ดังนี้

๑. ความเห็นแจ้งชัดอาการpong-อาการยุบ โดยความเป็นรูป เห็นแจ้งชัดจิตที่รู้pong-รู้ยุบ เป็นนาม ซึ่งเกิด-ดับตามเหตุปัจจัย จัดเป็นสัมมาทิฏฐิ

๒. เมื่อมีอาการpong-ยุบ ปรากฏอยู่ที่ห้อง ดำริยกจิตขึ้นสู่อารมณ กำหนดรู้อาการpong-ยุบนั้น ให้ประจักษ์แก่จิต จัดเป็นสัมมาสังกัปปะ

^{๗๒} รู้ชัดโคจร คือ รู้จักอารมณ์อันเป็นรูป-นาม ก็คือ ชั้น ๕ นั่นเอง

^{๗๓} ดูรายละเอียดใน ขุ.ป. (บาลี) ๓๑/๑๖๘/๑๙๓.

^{๗๔} การสาธยายทางจิต(ปริกรรมภาวนา) เป็นปัจจัยแก่การแทงตลอดไตรลักษณ์ การแทงตลอดไตรลักษณ์ เป็นปัจจัยแก่การแทงตลอดมรรค ผล” (วิสุทฺธิ. (บาลี) ๑/๒๖๕.)

^{๗๕} ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๑๖๘/๒๖๑, ที.สี.อ. (ไทย) ๑/๒/-/๑๐๙.

^{๗๖} ดูรายละเอียดใน ม.อ. (ไทย) ๑๔/๑๓๖/๑๓๖, ม.ม.อ. (ไทย) ๑/๑/-/๑๑๒, ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๖๒/๕๐๓.

๓. การกำหนดรู้อาการฟอง-ยุบ ตามลักษณะอาการ ด้วยการน้อมจิต พร้อมกับบริกรรมภาวนาว่า “ฟองหนอ”-“ยุบหนอ” จัดเป็นสัมมาวาจา

๔. กำหนดรู้ทุกครั้งที่เห็นอาการฟอง กำหนดรู้ทุกครั้งที่เห็นอาการยุบ กำหนด “คิดหนอ” ทุกครั้ง ที่เห็นอาการคิด ฯลฯ จัดเป็นสัมมากัมมันตะ

๕. เมื่อกำหนดอย่างจดจ่อต่อเนื่อง กายย่อมผ่อนคลาย จิตย่อมผ่อนคลาย ช่วยให้สติจับอารมณ์ได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงยิ่งขึ้น จัดเป็นสัมมาอาชีวะ

๖. การประคับประคองจิตให้ระลึกรู้อยู่แต่อารมณ์ปัจจุบันที่ปรากฏ ไม่ปล่อยใจให้หลงไหลไปตามอารมณ์อดีตหรืออนาคต จัดเป็นสัมมาวายามะ

๗. การเข้าไปตั้งความระลึกอย่างจดจ่อต่อเนื่อง ไว้ในอารมณ์ รูป-นามปัจจุบัน ที่เปลี่ยนแปลง เกิด-ดับไปตามเหตุปัจจัย จัดเป็นสัมมาสติ

๘. ความไม่ฟุ้งซ่าน จิตตั้งมั่นในอารมณ์รูป-นามอย่างจดจ่อ ต่อเนื่อง ด้วยอำนาจอุเบกขาสัมโพชฌงค์ เป็นบาทฐานในการเจริญสัมมาทิฐิ ในระดับ วิปัสสนาญาณต่อไป จัดเป็นสัมมาสมาธิ

พระภิกษุณีธัมมทินนากล่าวไว้ว่า “สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ จัดเข้าในศีลชั้นที่ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ จัดเข้าในสมาธิชั้นที่ สัมมาทิฐิ และสัมมาสังกัปปะ จัดเข้าในปัญญาชั้นที่” (ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๖๒/๕๐๓.)

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ สรุปย่อมาจากหนังสือ..

วิปัสสนาภาวนาที่ไม่ถูกเขียนไว้ในพระไตรปิฎก โดย พระภิกษุณี พิศาลเมธี วิ. (ประเสริฐ มนต์เสวี ปธ.๘), ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์, จอมทอง, กรุงเทพฯ, ๒๕๕๙. โทร. ๐๒-๘๐๒-๐๓๗๙ มือถือ ๐๘๑-๕๖๖-๒๕๔๐

การล้างบาปแก้ไขกรรม ตามคัมภีร์พุทธศาสนา โดย พระภิกษุณี พิศาลเมธี วิ. (ประเสริฐ มนต์เสวี ปธ.๘), ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์, จอมทอง, กรุงเทพฯ, ๒๕๖๑. โทร. ๐๒-๘๐๒-๐๓๗๙ มือถือ ๐๘๑-๕๖๖-๒๕๔๐